

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 34

GRANATA SPROGO

Pažymėtini įvykiai prieš 10 metų.

1919 metų rugpiūčio mėnuo.

- 28 d. Panevėžio grupės dalys po kautynių užėmė Neu Grunvald - Alt Grunvald - Grendzės bažnytkaimio liniją. Kairysis sparnas apšaudė iš artilerijos bolševikus Ilukštoje. 27 bolševikai užmušta ir 70 sužeista.
- „ Ukmergės grupės dešinysis sparnas, žygiuodamas pirmyn, apsistojo linijoje: Švilpiškiai (6 klm. į rytus nuo Zarasų) - Kščava - Boleniškiei - Puža.
- „ Suvalkijoje mūsiškiai didesnėmis jėgomis vėl puolė Seinų miestą. Mūsų artilerija uždegė keletą namų ir mūsiškiai buvo atakavę rytinę miesto dalį iki Marychos upės, bet, spiriami daug didesnių lenkų jėgų, 12 val. 30 min. turėjo iš miesto pasitraukti. Kautynėse mūsiškiai 5 užmušti ir 23 sužeisti ir 4 dingę be žinios. Lenkų apie 50 užmuštų ir sužeistų. Stakliškių - Butrimonių rajone lenkai koncentruoja didesnes jėgas. Radomysly (3 klm. į pietų rytus nuo Užuguosčio) pastebėta lenkų artilerija. 12 val. lenkai užpuolė mūsų sargybą, stovinčią Čiobišky ant tilto per Nerį, bet buvo atmušti.
- „ Bermontininkai užpuolė mūsų komendantūrą Vilkavišky.
- 29 d. Panevėžio grupės dalys po kautynių užėmė Ilukštos miestą ir Neu Sventeną. Latviai užėmė Beverno miestelį. Mūsiškiai kautynėse paėmė apie 250 bolševikų nelaisvėn ir daug įvairaus grobio. Pavakary kairysis sparnas ties Dveteno miesteliu nubloškė bolševikus už Dauguvos. Visu frontu mūsiškiai kaudamiesi artinasi prie Dauguvos. Per Dauguvą tiltus bolševikai jau sunaikino. Yra mūsiškių daug sužeistų. Mūsiškiams apleidus Dveteną ir išėjus pirmyn, tą miestelį užėmė latviai.
- „ Ukmergės grupės dalys, paliai geležinkelį, besikaudamos prislinko 1,5 klm. iki Kalkūnų stoties, Lenkai stengėsi pirmieji paimti Kalkūnus ir mėgino bent kelis kartus, bet nepasisekė. Bendrai, jie visą laiką stengėsi kuo daugiau įlysti į vakarus nuo Dukšto - Kalkūnų geležinkelio linijos.
- 30 d. Panevėžio grupės dalys stovi linijoje: kairysis Dauguvos krantas nuo Glauden iki Rubaniškių (6 klm. Dauguva žemyn nuo geležinkelio tilto) - Sventeno dvaras - Žvirbliškiai (prie plento, 3 klm. į pietų vakarus nuo Kalkūnų miestelio). Nuo ryto bolševikai šioje linijoje mūsiškius didelėmis jėgomis puolė. 14 val. mūsiškiai kontrantpuoliu bolševikų ataką atremia ir dar su durtuvų kautynėmis pasistumia pirmyn. Tai paskutinis bolševikų pasipriešinimas prieš Panevėžio grupės barą. Dabar Panevėžio grupės dalys jau galutinai atmeta bolševikus už Dauguvos ir sustoja ant Dauguvos upės kairiojo kranto. Išsiunčia žvalgybą kairėn Kalkūnų link. Kautynėse nuo VIII. 22. mūsiškių užmuštų ir sužeistų 11 karininkų ir 250 kareivių.
- „ Ukmergės grupės kairysis sparnas kaudamasis žygiuoja pirmyn. Yra užmuštų ir sužeistų. Vėliau prasideda smarkios kautynės ties Bajoriškieis, Neuhof ir Kalkūnais. Po 2 valandų kautynių, 12 val. mūsiškiai užima Kalkūnus. Kai-

rysis sparnas žygiuoja Dauguvos link. Bolševikai iš anapus Dauguvos šaudė smarkia artilerijos ugnimi. Dešinysis sparnas žygiuoja į rytus.

Užimant Kalkūnus sunkiai sužeistas karininkas Skorupskis (dabar gen. št. pulkininkas). Kalkūnų stoty paimta vagonų. Vakare dešinysis sparnas pasiekė dvarą Dietrichštein (3,5 klm. į pietus nuo Gryva Zemgallen, paliai geležinkelį). Čia bolševikai didelėmis jėgomis ir su artilerija pradėjo mūsiškius pulti. Vėliau mūsiškiai puolė Gryvą (Daugpilio priemiestį). Bolševikai mūsiškius apšaudė smarkia artilerijos ugnimi ir mūsiškius priverčia atsitraukti.

„ Mūsiškiai išvaikė lenkus iš Aluntos miestelio. Paimta 14 lenkų nelaisvėn ir 1 kulkosvaidis. Mūsiškių 2 sužeisti.

31 d. Panevėžio grupės dalys tik mato bolševikų apkasus anapus Dauguvos ir jų lauko sargybas. Baigiant bolševikus už Dauguvos vyti, mūsiškių 5 kareiviai užmušti ir 1 karininkas ir 26 kareiviai sužeisti. Paimta iš bolševikų 17 kareivių nelaisvėn, 5 arkliai, 3 balnai, 1 porinis kulkosvaidžiams vežimas ir 6 verstai telefono kabelio.

„ Ukmergės grupės žvalgai buvo įėję į Gryvą, bet, bolševikų apšaudyti smarkia kulkosvaidžių ugnimi, vėl turėjo atsitraukti. Ukmergės grupė įsistiprinusi linijoje: Nižovka (2,5 klm. Dauguva žemyn nuo geležinkelio tilto) - Vitvaska - Kalkūnų stotis - Dietrichštein dvaras - Laukesos dvaras (3,5 klm. į pietus nuo Daugpilio). Bolševikai įsistiprino prie Daugpilio geležinkelio tilto.

Vakare mūsiškiai pasiekė šią liniją: Gryva - Febeniškiai - Starodvorišče (1 klm. į šiaurės rytus nuo Laukesos bažnytkaimio) - Tanai (4 klm. į rytus nuo Laukesos) — plentas nuo Skrudėlynės miestelio į Daugpilį.

Lenkai mėgina pulti Daugpilį, bet be pasisekimo.

1919 metų rugsėjo mėnuo.

1 d. Paskirtas Zarasų miesto ir apskrities karo komendantas.

„ Bolševikų fronte mūsų žvalgyba prisiartinė prie Gryvos. Bolševikai pradėjo šaudyti iš artilerijos ir kulkosvaidžių ne tik į mūsų žvalgus, bet ir į apkasus. Vėliau bolševikai bandė mūsiškius pulti, bet nepasisekė. Kautynės tęsėsi 2 valandas, dalyvaujant iš abiejų pusių artilerijai.

Vėliau bolševikai su pagalba sunkiosios ir lengvosios artilerijos vėl puolė Kalkūnus. Po 4 valandų smarkaus šaudymo mūsiškiai Kalkūnus paliko, bet vėliau su artilerijos pagalba mūsiškiams Kalkūnai pasisekė vėl užimti. Iš abiejų pusių nemaža nuostolių. Paimta 4 bolševikai nelaisvėn.

„ Naktį mūsiškiai iš artilerijos smarkiai apšaudė bolševikų įtvirtinimus prie geležinio Daugpilio tilto ir užėmė Gryvą.

„ Lenkų fronte, Suvalkijoje lenkai nuo Druskininkų, skaičiuje apie 90 žmonių, puolė mūsų sargybą Leipūnuose. Mūsiškiai po kautynių pasitraukė į Seirijus.

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XI metai.

Kaunas, 1929 m. rugpiūčio m. 29 d.

Nr. 34 (534)

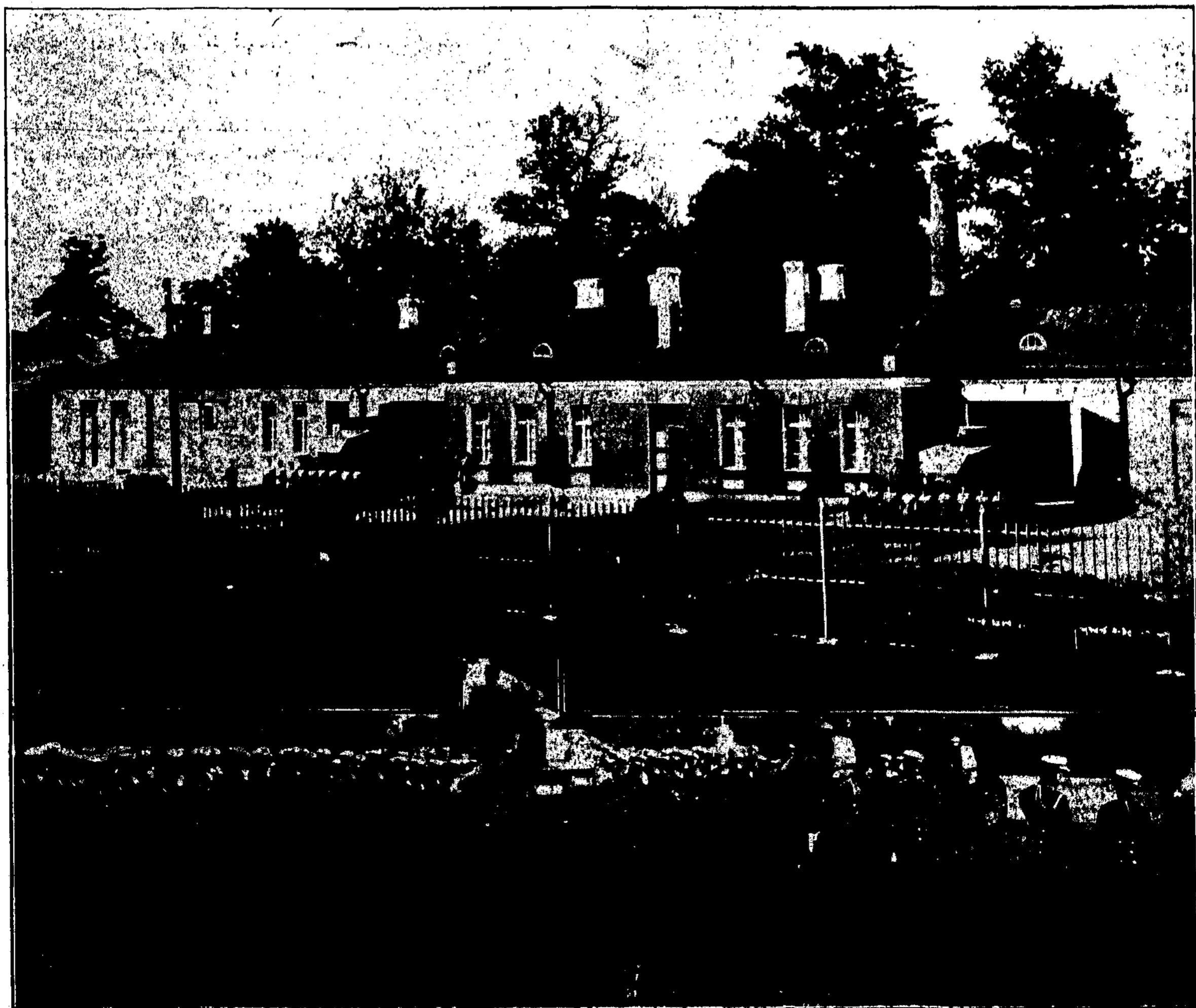
Būdo reikšmė gyvenime.

Žmogaus būdas yra gyvenimo vainikas ir garbė. Jis yra brangiausias turtas, su kuriuo galima laimėti kitų pagarbos, o sau nepriklausomą gyvenimą. Būdas yra jėga, su kuria palyginant turtai yra niekis. Su šita jėga galima viskas įgyti. Žmogaus būdo ypatybės apsieiškia kiekviename žingsnyje.

Būde daugiausia apsieiškia įgimti palinkimai ir visa moralė žmogaus pusė. Tvirtos būdo žmonės visada turi vadovojamą vaidmenį ar tai valstybėje, ar tautoje,

ar visuomenėje, nes tik dorinėmis jėgomis yra išjudinamas visuomenės mechanizmas. „Net kovoje, — sako Napoleonas, — moralė jėga turi persvaros prieš medžiaginę jėgą, kaip 10 : 1 pirmosios naudai“.

Politinė galybė, kariuomenė, pramonė ir tautų kultūra pareina nuo atskirų žmonių (individų) būdo; juo remiasi ir valstybės saugumas. Viskas yra vaisiumi tautos būdo, susidedančio iš atskirų asmenų būdo, o iš atskirų asmenų ir susidaro tauta.

Viršuj: Šarvuotųjų rinktinės kareivių pratimai su tankais. Apačioje: Rinktinės vadas aiškina apie tankus 2 ulonų pul. eks.

Karštomis vasaros dienomis.

Nors žmogus būtų mažai išsilavinęs, negabus, neturtingas, bet turįs tvirtą ir taurą būdą, vis dėlto turi didžiausios įtakos kitiems ir jiems vadovauja. Karingas teisingai sako: „Mano gyvenimo kelias remiasi tiktai geromis būdo ypatybėmis; aš nenoriu eiti kitu keliu; esu įsitikinęs, kad tokis kelias, nors ir nevisada malonus ir arčiausias, bet už tai — teisingiausias“. Mes galime nusilenkti prieš protingą ir mokytą, bet, pasitikėdami juo, pirmiausia privalome įsitikinti, ar jame yra kas nors dar daugiau be proto ir mokslo. Naudokimės protingų žmonių patarimais, bet klausykime, stenkimės būti vadovaujami tvirtu būdo žmonių.

Fr. Gornero gyvenimas (anglų parlamento nario) gali būti ryškiu pavyzdžiu, kokios reikšmės turi būdas. Mirė jisai 38 metų, visų apgailimas, nes visi, su kuriais teko susidurti, jį gerbė, o jis turėjo jiems didžiausios įtakos. Nė vienas parlamento narys nesulaukė tokios pagarbos. Ir už ką? Gal buvo aukšto kilimo? Ne — tai buvo Edminkurgo pirklio sūnus. Tai gal buvo turtingas? Ir gi ne, nes niekada neturėjo atliekamo šilingo. Tai gal turėjo aukštą tarnybinę vietą? Ne — nes tarnavo visai neilgai, ir visai menkoje vietoje. Tai gal nepaprastų gabumų turėjo? Gal pasižymėjo iškalbumu? Ne, nors kalbėjo aiškiai ir įtikinamai, bet be jokių pagražinimų. Tai gal mandagiu elgesiu? Ne: buvo tiktai simpatiškas ir malonus. Tai kuo galų gale pritraukdavo žmones? Daugiausia taurumu, darbštumu, dora, teisingumu ir gerumu — tai ypatybės kuriomis daugiausia pasiekama. Nors šių ypatybių turi daugelis, bet ne visi jomis moka naudotis. Būdo jėga, tai akstinas, kuris išstumia tas ypatybes pirmon vieton; bet toji jėga nėra įgimta, jinau pasigaminama paties. Tuo laiku parlamente buvo žmonių talentingų, iškalbių, mokytų, bet nebuvo nė vieno, kuris būtų mokėjęs geriau už Gornerą iškelti aikštėn savo geras ypatybes. Jisai yra geriausias pavyzdžiu, ką gali padaryti paprasčiausias žmogus, vedamas tik gerų norų, su tvirta valia ir noru kitiems padėti.

Taip pat ir Franklinas savo pasisekimą visuomenės dirvoje aiškina ne gabumais, — jie buvo labai menki, — bet teisingumu. Aukštos dorinės ypatybės įkvėpia visų luomų žmonėms pasitikėjimą. Naminio karo (Fron-dos) metu Prancūzijoje vienas bajoras visai nesiruošė

ir netvirtino savo pilies. Tai buvo Montenas; jis sakydavo, kad jo asmeninės ypatybės vertos ištisų pulkų.

Būdas, suprantant tame žodyje visas dorines ypatybes, yra didesnė jėga už visus turtus ir gudrybes. Protas be širdies, mokslas be doros, nors ir yra jėgos, bet tik kreipiamos į blogą. Nuo tokių žmonių galima greit išmukti, bet jie niekad neigis mūsų simpatijos, nes jų negerbsime. Sakysim, kaip kišeninio vagies gudrumas ir galvažudžio narsumas nesukelia pasigerėjimo ir simpatijos jausmų.

Teisingumas, teisėtumas ir gerumas — sielos ypatybės visai nepareinančios nuo socialės ir ekonominės žmogaus būklės, — yra svarbiausiomis būdo ypatybėmis. Žmogus, ypač karys, turėdamas šias ypatybes ir tvirtą valią yra nugalimas jokia atžvilgiu. Ta jėga apsieiškia kiekviename žingsnyje: geruose darbuose, kovoje su piktumu, kliūčių nugalėjimu, nelaimių pergyvenime ir t.t. Kai Kollona pateko į nelaisvę, tai priešai paklausė jį: „Kur dabar tavo jėga? — Čia!

— atsakė rodydamas į širdį. Būdo ypatybės daugiausia apsieiškia nelaimėje: nors viskas žūtų, nieko netektų, bet kilnios sielos ypatybės nepasikeis — visad pasiliks vienodos.

Kiekvienas jaunuolis, karys turėtų sekti tvirtavaliu, doro, tauraus ir teisingo Ershino žodžiais:

„Nuo pat pirmųjų dienų mane išmokė klausyti sąžinės balso. Tai įkvėpė man gimdytojai ir aš tikiuos laikytis jų nurodymų ligi karsto. Ligi šioliai ištvėriau ir nesigailiu, nors dažnai reikalavo didelių aukų, bet jos vis dėlto mane atvedė prie ramumo ir turtų. Aš dėsiu visas pastangas, kad mano vaikai nenukryptų nuo tokio kelio savo gyvenime!“

Kiekvienas žmogus privalo išsidirbti savyje gerą būdą — šis darbas privalo būti vyriausiu gyvenimo uždaviniu. Jau vien tik noras tai padaryti, yra tobulėjimo pradžia. Visada ir nuolat reikia siekti kilnesnią idėją, nors ji nepasiekiamą būtų. Dizraeli sako: „*Jaunikaitis nesiekiąs aukštyn — smunka; siela neskrajojanti padangėse — vartosi purvyne!*“

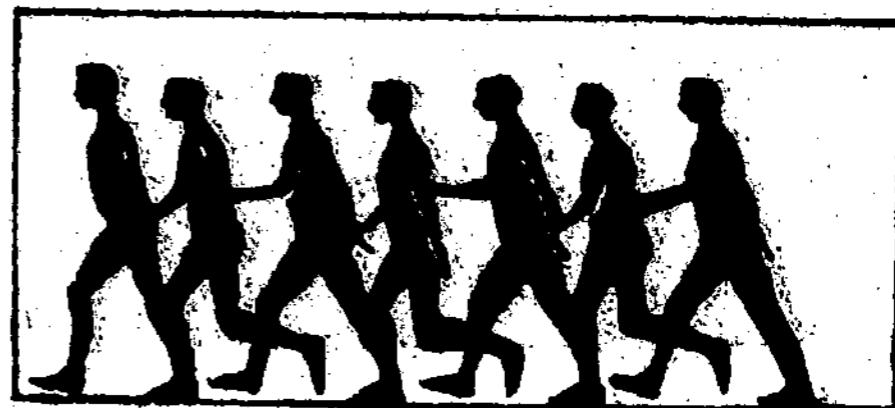
Kartais sutinkame kilnius žmones, bet tik iš pažiūros, tačiau tokiais atvejais labai lengva atskirti tiesą nuo melagystės, kaip atskiriama netikras pinigais nuo tikro. P. Čartrisas kartą tarė doram žmogui:

— Aš duočiau tūkstantį svarų už tamstos gerą vardą.

— Kodėl?

— Nes juo uždirbčiau dešimtį tūkstančių, — atsakė prigavikas. Vadinasi jisai norėtų apsimesti doras esąs, kad galėtų sėkmingiau kitus apgaudinėti. Mūsų tarpe irgi tokių yra nemaža, ir tokie visada daugiau žalos padaro, negu atviras pikfadarys.

J. Lizdeika iš P.

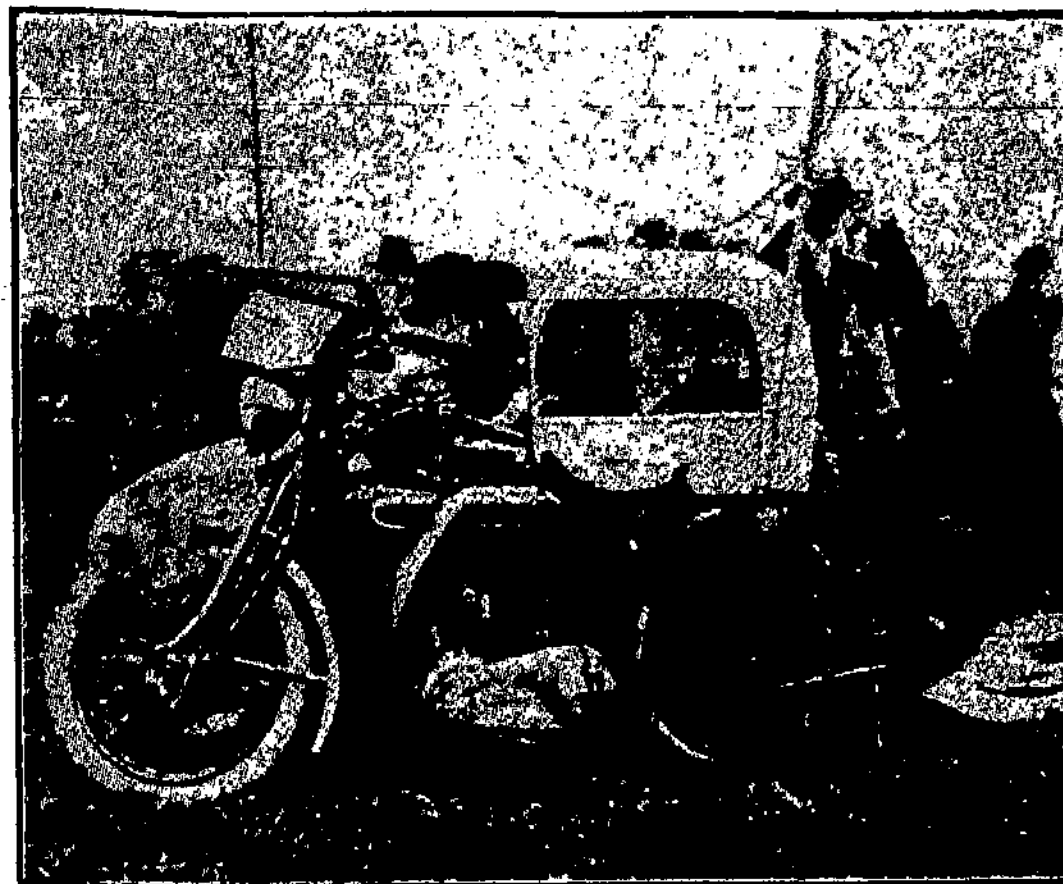
Šaudymo sportas bei jo įvertinimas.

Šiandien sportas visų vertinamas ir visur ugdomas. Ypatingai kariuomenės dalyse įvairioms sporto šakoms plėstis sudaromos vis patogesnės sąlygos: aprūpinama sporto instruktoriais, įsigyjama tinkamesni įrankiai, įtraukiama didesnis skaičius sporto mėgėjų — sportininkų.

Kaip bendrai sportui, taip ir atskiroms šakoms plėstis padeda ne vien tik patogios sąlygos, bet labai daug padeda vienos ar kitos sporto šakos įvertinimas. Nors įvairios sporto šakos įvertinamos, bet, tur būt, labiausiai įvertinamas futbolas, o mažiau — kitos sporto šakos, jų tarpe ir šaudymo sportas, kuris ypatingai mums kariams yra labai naudingas, gražus ir tinkamas. Neneigiu futbolo, nes tai graži sporto šaka, ir prie jos, tur būt, labiausiai esame pripratę, ją pamėgę. Bet pamėgtuoju futbolu ar kita kuria sporto šaka neturėtume pasitenkinti. Futbolas ne visiems ir prieinamas, nes kaip kitu sunkesniu sportu, taip ir futbolu gali užsiimti tik gerai fiziškai stiprūs žmonės. Kad ir šaudymo sportas mažiau naudingas fiziniam išsilavinimui, bet vis dėlto kariniam paruošimui jis labai naudingas. Čia neįrodinėsiu jo naudingumo, nes jo naudingumas kiekvienam, ypatingai kariui, gerai suprantamas. Be to, š. m. „Kary“ 16 Nr. gražiai nušviestas šaudymo sporto naudingumas. Tai retas svečias mūsų spaudoj. Mažai rašoma kaip apie šaudymo sportą, jo naudingumą ar reikalingumą, taip ir apie jo eigą kariuomenės dalyse (š. m., rodos, tik 1. p. pulkas parašė „Karyje“ apie šaudymo sportą). Nors karys, manau, duotų vietos tarp kitų sporto šakų ir šaudymo sportui nušviesti. Be to, pas mus, rodos, iki šiol nėra jokio ženklo duodamo už gerą šaudymą, kurs būtų leidžiamas viešai nešioti. Toks ženklas kariui labai tiktų, jis padėtų plėstis šaudymo sportui ir labai daug padėtų, kad pasiektumėm gerų šaudymo rezultatų. Prisimenu, rodos, 1925 m. suruoštame II kar. apygardos prizini. šaudyme geriausiai šaudžiusiems buvo duoti prizai, piniginė dovana. Nudžiugo laimėję, nes tai garbė gauti prizą, o pinigai, žinoma, malonumą teikė, kol nebuvo iškeisti į „smulkius“, kol nesusimaišė su kitais... Gavęs prizą — ženklą ne tik tuo laiku galėtų didžiuotis, bet ir po keliolikos metų, net savo vaikams, galėtų pasididžiuoti, kad kariuomenėje tarnaudamas buvo geras šaulys.

Įtraukus į praeitų metų kar. sporto šventės programą šaudymo sportą, duota jam graži pradžia. Bet

pasirodo, vis tik, šaudymo sportas nelabai prigijo. Arba mažiau ar daugiau prigijo tik kaip kuriose dalyse, nes kaip kur šauliai visai neruošiami 1929 mt. kariuomenės sporto šventei. Šaudymo sportą įgyvendinti galima be didelių sunkumų — išlaidų, reikia tik noro. Įrengus kariuomenės dalyse tinkamas šaudymo aikštelės, jose to sporto mėgėjų netrūktų. Šventadieniais ir šiaip atliekamu laiku mėgėjų būtų pilnos aikštelės.

Radio stotis motocikle. Prancūzų kariuomenėj yra vartojama nedidelės lauko stotys, įrengtos motocikle.

Šioj mašinų galdynėj gal ne su visais galime lenktyniuoti dėl techniškų priemonių persvaros. Bet labai gerai prityrę žmonės tvirtina, („Mūsų Žinynas“ 52 Nr. str. „Dvasia ir medžiaga“), kad ir būsimuosius karus laimės ne ta tauta, kuri turės technikos „stebūklus“ — visagalinčias mašinas, bet ta tauta, kurios kariuomenė nenusigąs technikos „stebūklų“, nepraras dvasios jėgų, bus tinkamai išlavinta ir sugebės tomis paprastomis, lengviau aprūpinamomis, visokiose kautynių sąlygose panaudojamomis technikos priemonėmis tinkamai naudotis. Ypatingai, kol dar mes nesame pasiekę tikslo, kol trečdalis mūsų teritorijos neša svetimų jungą — neturim pamiršti ir tinkamai įvertinti tai, kas mums labai ir labai naudinga.

Vyr. puskarininkis *Dovydaitis*.

Žilvyno korpės.

Vai tuksi taksi geležies batai,
Dviems takeliais sau lenktyniuoja;
Vai durzgia rieda kaitulio ratai,
Bufero plieniu minkštai bučiuojas.

Jau pasiliko, ir gal paskendo
Laikai, kad vyžų karnom keliavom,
Kad plieno korpės, kurios negenda,
Tik žalčio burtuos, sapnuos sapnavom.

Tėvyne brangi, ir tau Žilvynas
Plieninės korpės amžiams pamovė,
Tu jomis žengsi su drąsa gryna
Žalčių karaliaus paskirton šlovėn.

Jau štai ištiso lig pat Erelio
Tinklai plieniniai, skersai dryžuoti,
Ir ešelonais žalčiai štai raivos,
Dvylikos brolių dalgiais ginkluoti.

Ne pas Žilvyną šiandieną vėliai
Tylūs ir rūstūs broliai keliauna, —
Regi: kraujuoti baisūs šešėliai
Saulę mums dengia nuo Pilies Kalno

Vai tuksi taksi geležies batai,
Bufero plienas minkštai bučiuojas
Vai durzgia sukas kaituliu ratai;
Gal jau iš tikro Vilniun važiuojam?

Ltn. Z. Drunga.

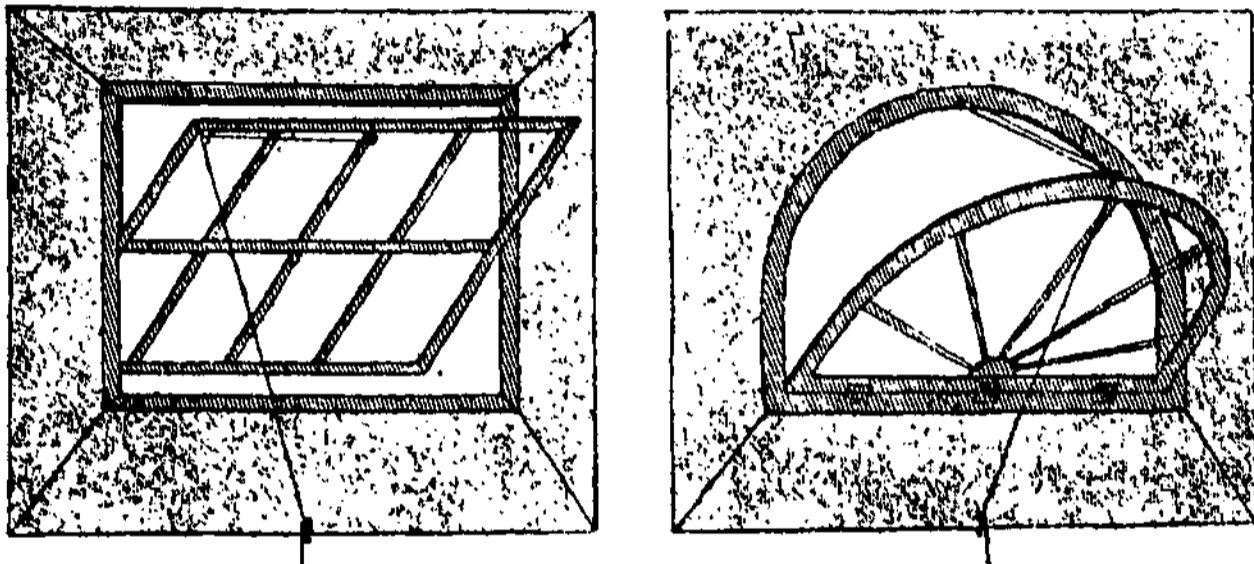
Ką kiekvienas karys privalo žinoti apie arklį.

(Žiūrėk „Karlo“ 31 nr.)

5 Durų ir langų įrengimas.

Arklidėse, kuriose statomas didelis arklių skaičius, privalo būti pakankamas durų ir langų kiekis, kad pakankamai galėtų įeiti oro, šviesos ir saulės prieš ir po vidudienio ir laisvai leistų išvesti ir įvesti pabalnotus ar pakinktais pašarvotus arklius, greit ir dideliame skaičiuje. Durys privalo būti lygiai su žeme, be jokio aukštyrų išsikišusio slenksčio, (slenkstis turi būti irgi lygiai su žeme), geriausiai būna, jei durys atsidaro lauko pusėn lengvai ir visiškai. Jos privalo būti nuo 1 m. 30 cm. iki 1 m. 50 cm. pločio ir 2,5—3 m. aukščio. Spyna, kabliai, kilpos ir kiti durų priedai neprivalo būti išsikišę ir aštrūs, nes išvedant ar įvedant arklį gali jį sužeisti.

Langai. Daryti arklidėse labai didelius langus nepatartina, bet užtat, jų vietoj patartina ir net bū-

Pavyzdinių arklidžių langų tipai ir jų atidarymas.

tinai reikalinga, kad arklidė turėtų daug nelabai didelių langų. Daugiausia tinkamais arklidėms bus langai, turintieji 1 m. 50-60 cm. pločio ir 1 m. 20 cm. aukščio. Langai turi būti gan aukštai, būtent, viršutinis lango kraštas privalo būti 3 metrų aukštumoje nuo arklidės grindų. Jie privalo būti taip įtaisyti, kad juos, žiūrint reikalo, galima būtų uždaryti iš vienos arklidės pusės ir atidaryti iš kitos. Būtina langų sąlyga — turi atsidaryti ir užsidaryti iš arklidės vidaus ir iš viršaus žemyn (žiūr. brėž.).

Be durų ir langų, kiekviena arklidė privalo turėti dar tam tikrų įvairių tipų ventiliatorių orui valyti, bet apie tai pakalbėsime, nagrinėdami arklidžių užlaikymo klausimą. Be abejo, kaime, pas ūkininką 1, 2 ar 3 arkliams sunku įrengti tokios pavyzdingos arklidės, bet tas nereikia, kad ūkininkai turi laikyti arklius bet kokiuose tamsiuose narvuose. Dauguma ūkininkų laiko arklius labai mažuose tvartuose, kurių lubas arklys siekia galva, kur vietoj langų yra tik sienose iškirstos skylės ir užkimštos šiaudais; tvartų durys tokios žemos, kad arklys, išeidamas iš tvarto, nugara durų viršų pasiekia.

Reikia tikėtis, kad karys — ūkininkas, perskaitęs „Karyje“, kaip reikia užlaikyti arklį, grįžęs namo, prie ūkio, pašalins pas save ir patars tamsesniems kaimynams pašalinti tuos trūkumus, suprasdamas, kad arklidėje ar tvarte reikia iškirsti kelius nedidelius langus, įdėti į juos stiklus, nes tik šviesiame, erdviame ir švariai užlaikomame tvarte ar arklidėje gyvulys

Šaudanti dešra.

(Tikras atsitikimas).

Tai buvo 1918 metais, kada visi miškai, krūmai ir daubos buvo privisę visokių bermontininkų, kurie naktimis apiplėšdavo ne vieną pakeleivį. Susidarydavo apiplėšėlių banda ir laukdavo pakelėse su kirviais, trumpavamzdžiais šautuvais, užkišamais už bato aulo; arba eidavo kur nors į pagiry esančias trobas ir, įsiveržę pro langus, ar išlaužę duris, apiplėšdavo visą šeimyną. Kartais net ir išžudydavo.

Tokiu tad laiku Kazys Balkūnas, smarkus, drąsus ir sumanus kokių 40—50 metų vyras, išsirengė į Pasvalio miestą druskos pirkti. Neturėdamas jokio šaunamo ginklo, užsikišo už drungų smalinį tvoros šulelį; susikimšo į pasėdose sukrauto šieno glėbį kelias rūkytas dešras, lašinių brizą ir, atsisveikinęs su apsiašarojusia (kad, gink Dieve, ko blogo neatsitiktų) žmona, dar neuštant iššliaužė iš kiemo.

Kelias geras, koks tik bebūna pašalusį žiemos rytmetį. Visur lygu. Lyg dangum čiuožia raudodamos rogių pavažos, o arklys tai tik muistosi, švais-tosi, beskaldydamas stiklinius kelio gabalus ir skrenda uodegą iškėlęs, kaip vėjas.

Šalta. Visa apylinkė dar tebemiega. Kur-ne-kur šyptelėjo ankstybų arkliašerių liktarnos, žiburėliai, suskalijo neturėdamas ko veikti šuo, ir vėl visoje apylinkėj nejauki nakties tyla pynėsi su sidabrinu arklio pasagų skambėjimu.

Netrukus arklys pasisuko iš mažojo kelio į

kairę, ir lygia, ištempta balta vieškeliu juosta pasileido miško link.

Kuo arčiau Kazys važiavo prie miško, tuo smarkiau ėmė tvaksėti jo širdis. Nors jis ir drąsus, nebailus vyras, bet vis dėlto, prisiminus visus tuos atsitikimus, žudynes, net plaukai ėmė šiauštis. Ką gali žinot, kas laukia. O jis net ir jokio šaunamo ginklo neturi.

Pagaliau — privažiavo mišką. Drūtos, storai apšerkšnyję pušų, eglių ir kitų medžių šakos tyli sustingusios pilkšvoje skepetų blyškumoje ir kažką budėdamos mąsto. Šalikelėse, aplink medžių lie-menis, nesena prisnigto patalo marškoje juoduoja didelės vilkų, ir kur toliau, prie krūmokšnių — gilios kiškių pėdos.

Kazys stipriai apsvyniojo ant rankų vadeles ir, įsigūžęs didelėn, avies kailio apykaklėn, smarkiai sukirto botagu arkliui per šonus, o pats įsikniaubė ir tyli, bijodamas net ir alsuoti.

Baltas, kaip sniegas, sustingęs mėnulis žvalgosi pilkšvame dangaus ežere, gražiai apšviesdamas besnaudžiantį pušyno plotą.

Kazys važiavo vieškeliu gilyn, į mišką. Tamsūs medžių šešėliai krito ant rogių ir kryžiovosi vieškeliu plotmėje. Kazys, dar kartą sukirtęs botagu arklį, paleido visomis keturiomis, o pats tik užsimerkė ir lyg siaubo apsiaustas, kažko laukė... Net prakaitas nugarą išpylė. Jis žvilgterės kiek į juodą eglyno tarpą ir laukia, kada iššoks iš kurios nors vietos keletas baisių bermontininkų, kaip išalkusių vilkų ir sušuks: Ruki verch! O užsimerks, tai rodos ir tiesia

bus visuomet sveikas, linksmas, pilnas energijos ir jėgų, kurių dėka dvigubai atsimokės savo šeiminiui, dirbdamas daugiau, greičiau ir energingiau. Tāt duokite arkliui geras arklides, o jis dvigubai daugiau jums padarys.

6. Arklidės stogas ir lubos.

Būtų geriausiai, kad arklidės stogas būtų iš molio ar cemento čerpių, bet, joms nesant, stogas gali būti ir „gontinis“, tik su sąlyga, kad arklidės būtų gerai apsaugotos nuo gaisrų. Šiaudų, cinkuotos skaros ir tolio stogai arklidėms visai nepatartini.

Lubų atžvilgiu arklidės būna 2-jų tipų — su lubomis ir be jų; šios, pastarosios, arklidės yra daug geresnės, tik čia reikia atsiminti vietos klimato sąlygas ir paties stogo konstrukciją.

Arklidžių lubos, jei jos yra, privalo būti stiprios ir visiškai izoliuotos nuo patalpų, esančių aukščiau jų, po stogu (pašaro patalpos, gyvenimui kambariai ir t. t.). Mūrinėse arklidėse jos gali būti iš betono ar plytų tarp geležinių bėgių. Medinėse arklidėse, kurių pas mus yra dauguma, lubos daromos iš storų lentų, primušamų prie medinių storų sijų. Jei arklidės viršuje laikomas pašaras ar yra įrengtas kitas koks nors sandėlis, tad, kad tos lentos izoliuotų nuo pastogės grindų, tuščias tarpas tarp sijų turi būti kuo nors išklotos, ir ant sijų iš viršaus vėl dedamas lentų sluoksnis, kuris ir sudaro pastogės grindis.

Tas, be abejo, tinka tik kariuomenėj; kaimo arklidžių luboms pakanka vienos lentų eilės, standžiai suglaudus (kad ant arklių nebyrėtų šiaudų trupiniai), ant kurių pakanka uždėti gan storą šiaudų sluoksnį žiemos metu.

7. Arklidės gruntas — grindys.

Gerai įrengtose arklidėse grindys yra truputį aukštesnės, negu bendroji arklidės padėtis, tvirtos, lygios, nepraleidžiančios šlapumo, neslydžios, truputį aukštesnės ties arklio priešakinėmis kojomis. Šis grindų nuolaidumas turi būti nuo 5 iki 10 mm. kiekviename metre, kitaip sakant, jei arklio gardas turės 3 metrus ilgio, tai gardo grindys ties priešakinėmis kojomis bus aukštesnės 15-30 milimetrų, negu ties užpakalinėmis arklio kojomis. Tas reikalinga tam, kad arklio šlapumas lengvai galėtų nutekėti į esantį gardo užpakalyje griovelį, o be to, tokiose grindyse stovėdamas arklys daug geriau jaučiasi, nes gerai palaiko savo kūno pusiausvirą.

Dabar kyla klausimas, iš kokios medžiagos reikia daryti panašios grindys? Įvairiuose kraštuose šis klausimas įvairiai sprendžiamas ir įvairiai vykdomas. Todėl galima užtikti arklidžių su akmeniniu grindinių, arklidžių su plytų, betono, lentų, asfalto grindimis ir t. t. Kokios tos grindis būtų, jos visuomet privalo būti išklotos vidutiniu šiaudų sluoksniu, nes, stovėdamas ant kietų grindų, arklys greit pajaučia skausmą kanopose, o be to dar, negali gerai pailsėti atsigulęs.

Mūsų kariuomenėje arklidžių grindų klausimas tapo išspręstas gan savotiškai, bent kavalerijoje, būtent arklidžių, o teisingiau sakant gardų, grindys daromas iš molio. Toks šiuo klausimo išsprendimo būdas parėjo nuo daugelio priežasčių: pirmiausia čia lemiamos reikšmės turėjo maža šiaudų norma, kurios jokių būdu nepakanka tam, kad arklys nuolat stovėtų ant švaraus šiaudų sluoksnio, todėl mūsų ark-

kas iš užpakalio sudžiūvusioj rankoj didžiulį, kiauliaškerdį peilį.

Taip drebėdamas pravažiavo kuone pusę miško ir vis niekur nieko. Pagaliau įvažiavo į patį tankumyną. Čia jau buvo visai tamsu, nes mėnulio atspindys tik eglų viršūnes besiekė. Grioviai ar kelmai atrodė kaž kokiom giliom bedugnėm, kuriose slepiasi baisūs, pasakingi milžinai, sfinksai.

Dar labiau viskas nutilo. Arklys bėgdamas neramiai žvalgėsi į šalis, karpė ausim ir prunkštė. Staiga, šmėstelėjo prieky kaž koks klaidus šešėlis, subraškėjo krūmokšnių šakos, ir arklys, piestu pasišokėjęs, šoko iš kelio.

— Stoi! — sušuko iš anapus griovio balsas, ir prieš arklių pasirodė du nedideli, apiplyšusiais švarkais vyrai.

Kaziui net akys pažaliavo. Buvo jau besitraukias iš rogių anksčiau įsidėtąjį tvoros statinį, bet vėl susilaikė: ką reiškia statinys vienam prieš du, o gal dar ir ginkluotu. Staiga, nieko geresnio nebesumėdamas, išsitraukė iš po šieno du... brauningu ir, ištiesęs į abiejų plėšikų krūtines, visu smarkumu suriko:

— Rankas aukštyn!

Kurčiai nuskambėjo sustingusių pušų viršūnėmis du kartu pakartotas aidas, ir, didžiausiam, nuostabiam Kazio džiaugsmui — abudu plėšikai, matyti neturėję jokio šaunamo ginklo, ištiesė aukštyn rankas ir drebėdami žiūrėjo jam į akis, lyg kokie didžiausi nusikaltėliai prieš šiurpulingą mirties sprendimą.

Ilgai drebėdami žiūrėjo viens kitam į akis, kol pagaliau Kazys rūsčiu balsu abiem davė įsakymą:

— Vieškeliu, pirmyn!. . Rankų nenuleisti!. . Kitaip — mirtis!

Nenoromis, nuleidę galvas ir iškėlę rankas žingsniavo vieškeliu abu Kazio belaisviai, o jis iš užpakalio važiuodamas, vis dar tebelaikė rankose dvi sustingusias dešras, kaip ypatingai kaž kieno palaimintus šaunamuosius ginklus, ir budriai sekė kiekvieną jų judesį. Budėjo ir pats, drebėdamas iš baimės, kad neužpultų daugiau jų draugų ir kad nepastebėtų jo „ginklų“.

Pagaliau pasibaigė miškas ir nusivaręs iki gretimio sodžiaus, šūktelėjo keletą kartų kieme bevaikščiojantiems vyrams, kurie prišokę surišo abiejų belaisvių rankas.

— Na, dabar vyrai — kreipiasi Kazys į belaisvius — užkaskime mano „brauningų“ mėsos, kad pasistiprinę greičiau nukeliautumėm į Pasvalį, kur jums mūsų valdžia duos tinkamą vietą ir nebereiks pakrūmėse sušalusiems bastytis.

Tik dabar pamatė plėšikai, kaip gudriai juos apgavo senis ūkininkas, ir tylėdami kramtė savo priešininko — dešros kūną.

O senis Kazys Balkūnas, dar ir dabar su saldžia šypsena prisimena tuos dešros imtinius ir ne vienam papasakoja, visuomet užbaigdamas:

— Jei jėga gali nuveikti vieną, tai gudrumu, bent tris, tik nereikia praleisti progos.

Vinkšna.

liai būtų priversti stovėti ant nuogo akmens grindinio, cemento ar plytų ir gulėtų ant tokių grindų nakties metu, turėdami po šonu tik plonučiuką šiaudų sluoksnį. Be abėjo, arkliai visuomet jaustųsi nuvargę kojomis ir niekuomet gerai nepasilsėtų, gulėdami ant kieto grindinio. Iš kitos pusės, sakysim, cemento ar plytų grindys kainotų gan daug, todėl ir buvo rastas paprasčiausias grindų sudarymo būdas, kuris mažiausiai kainoja ir kuris arklių sveikatos bei švarumo atžvilgiu, galima sakyti, visai tinkamas.

Be abėjo, molio grindys reikalauja nemaža molio, darbo ir nuolatinės priežiūros, bet užtat arkliams patogumas gan žymus. Grioveliai šlapumui nuvarvėti daromi iš akmenų, plytų ar cemento, pats gi takas geriausiai daryti iš storų lentų, skersai arklidės priekalčių prie rąstų. Savaimė suprantama, kad gardų molio grindžių, griovelių ir lentų tako kraštai turi gerai vienas su kitu suseiti.

Ūkininkui, be abėjo, sunku būtų panašiai arklidės grindis įtaisyti, iš kitos gi pusės, tas jam būtų iš dalies ir nenaudinga, nes taip stovėdamas arklys daug mažiau primintų mėšlo, negu nuolat stovėdamas ant šiaudų. Aišku, kad šiuo atsitikimu arklidės švara nebus pavydėtina, bet, kadangi ūkyje tas mėšlo klausimas yra labai svarbus, todėl ūkininkai, nuolat laikydami arklių ant mėšlo, turi atminti, kad arklys visuomet turi turėti po savim švarius, sausus šiaudus, kurių ūkyje netrūksta. Be to, kiekviena diena mėšlas reikia lyginti ta prasme, kad po priešakinėmis arklio kojomis būtų aukščiau, negu po užpakalinėmis. Nuolat ant mėšlo stovintį arklių, be to dar, reikia dažniau valyti. Mėšlu aplipdytas arklys (o tokių mūsų kaimuose galima pamatyti begalės) tai kandidatas į ligonius ir blogus darbininkus. Nuo ūkininkų pačių pareina turėti sveiką, žvalų ir geros išvaizdos arklių.

Kav. kpt. Kraunaitis.

Atsiminimų nuotrupos iš Ukmergės bataliono.

Karo Mokykla baigta. Karūžo laipsnis. Karininko uniforma. Po žvaigždutę apikaklės trikampiuse. Revolveris tau nuolatinis draugas ir tu visiems laikams išskirtas iš „šliapų“ tarpo.

Kelios dienos atostogų būtiniausiems reikalams sutvarkyti, o paskui į paskyrimo dalį, — į Ukmergės batalioną, žodžiu, į tarpą tų, kurie į tave panašūs ne tik savo rūbais, bet dar daugiau tuo, kad ir jie ten drauge susibūrė tų pačių lietuviškų idėjų vedini, tų pačių patriotiškų samprotavimų skatinami, tų pačių Lietuvos meilės jausmų uždegti. Aišku, kad tokios dvasios b-no vadas ir karininkai karūžus priėmė savo tarpan be jokio išdidumo ir šalto įtempimo, bet priešingai, — su džiaugsmu, atvirumu, nuoširdumu ir pasitikėjimu. Karūžai, būdami savanoriais ir žinodami, kur ir ko atėjo, tą vyresniųjų karininkų sutikimą gerai suprato ir įvertino, nepadarė klaidingų išvadų, vedančių prie nelygaus familiariškumo, bet naudojo visą savo valią ir energiją pavestoms pareigoms kuo tiksliausiai suprasti ir atlikti.

Tokiose sąlygose nepraėjo nė dviejų savaičių, kaip Ukmergės b-no karūžai vyresniųjų ir senesniųjų karininkų tarpe pasijuto, kaip jaukioje, malonioje šeimynoje, apie kurią su malonumu dažnai prisimename.

* * *

Ukmergė — bataliono formavimosi vieta. Pirmą, trečią kuopos ir dalis kulkosvaidžių komandos jau fronte prieš bolševikus, ties Salaku, o antra kuo-

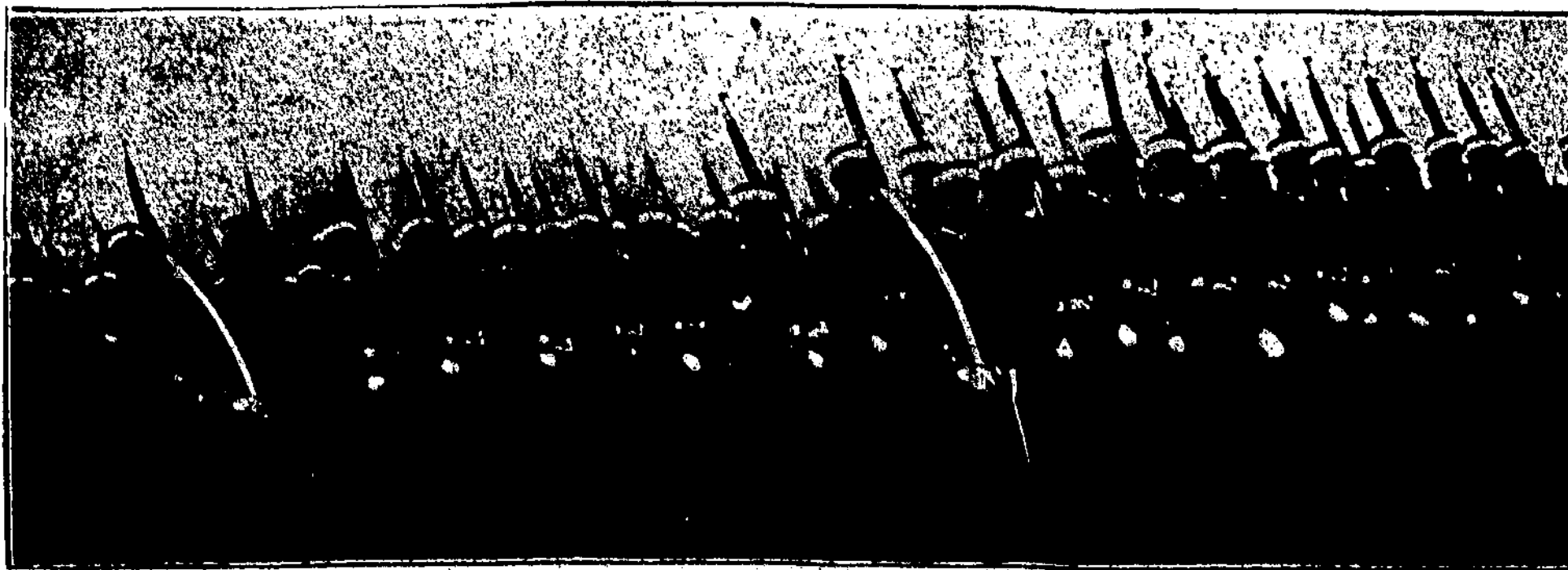
pa, likusioji dalis kulkosvaidžių komandos, ryšių komanda, nerikiuotės kuopa ir b-no štabas dar Ukmergėje formavimosi ir apmokymo stovyje. Kareiviai visi savanoriai. Nors jie nuo civilių skiriasi tik tuo, kad nešioja karišką kepurę ir batus; retas kuris turi karišką milinę, arba kitus kariškus drabužius, bet jie linksmi, jų nuotaika gera, nors ir ne visi kariškos drausmės reikalavimai jiems lygiai prie širdies, o visų nemėgiamiausias tai bene bus draudimas išeiti iš kareivinių rajono po vakarinio patikrinimo, be leidimo.

Netrukus atvyko ir mobilizuotų kareivių. Jų išvaizda neblogo, bet ne vieno jų dvasios stovis apvertinas. Susipratimas menkas. Mobilizuotieji daugelis buvo išlepinti „mamutės sūneliai“, arba maždaug nudažyti raudonai ir žiūrėdavo į savanorius šnairomis, juos pravardžiuodami. Esą, jei ne savanorių jėga ir prievarta, tai ir jiems būt nereikėję su namiškiais skirtis ir su priešininkais kariauti.

Savanoriai, žinoma, neatsilikdavo ir sąmoningai pajuokdavo mobilizuotųjų lepšiskumą, na, o tokios rūšies pajuokimas, — jaunuoliui peilis; todėl laikui bėgant bendra tarnyba, darbas, žygiai ir kovos tą skirtumą išlygindavo.

* * *

Žygiuojame į frontą. Priešaky b-no vadas su savo štabu, paskui eina marga 2-ji kuopa (apie 80 žmonių), traukdama dainą, paskui ją būrelis kulkosvaidininkų (apie 10 žmonių); o toliau seka keli kariški ir

Kariūnai traukia iškilmių maršą.

daug užvartų pastotinėkų vežimų su kulkosvaidžiais, šoviniais, ryšio priemonėmis ir kitokiu tiekimo turtu. Iš šalies žiūrint, ryškiai krinta į akis tai, kad tokis judas vyrų būrys su savo manta labai mažai panašus į kariuomenę, bet daugiau į partizanus arba net į plėšikų gaują, o iš tikrųjų tai žygiuoja rinktiniai krašto vaikai, sucementuoti tokia kilnia ir pakilusia dvasia, kokios gali pavydėti ir geriausia kariuomenė. Tai, ko trūko kariško išmokslinimo ir mankštos dalykuose, atstojo, net su kaupu, bendro tikslo aiškumas ir pasiryžimas jį pasiekti.

* * *

Rytoj mes puolame bolševikus. Kuopų vadai b-no štabe gavo tinkamų įsakymų ir nurodymų. Vėliau dar tarp savęs pasitarė, kaip geriau bendradarbiauti ir ryšį palaikyti, išsiaiškino skyrimo linijas, ir kiekvienas susikaupęs skuba į savo barą, — į savo kuopą. Šaukia kuopos karininkus, viršilą, būrininkus, jiems išaiškina uždavinį, duoda nurodymų dėl žvalgybos, dėl artėjimo ir puolimo pradžios, dėl šovinių tiekimo, dėl sužeistų rūpinimo, dėl maisto, dar kartą išsiaiškina žmonių sudėtis ir jų paskirstymas, pagaliau, — vykdyti, kas kam pridera.

* * *

Valarnda atėjo — pradėdame judėti pirmyn, artyn... Kulkosvaidininkų skyriui pasiekti N. kaimą ir prisidėti prie ten stovinčio pėstininkų būrio. Kulkosvaidis puikus ir baisus kariškas ginklas, bet vežamas labai nekariškame iš Salako apylinkės užvartytame vežimėly, traukiamam uždususio kuino; jos savininkė — silpna, baimės apimta, moteriškė. Kelias smėliuotas, sunkus. Kumelaitė ilsisi kas 10—20 žingsnių, moterėlė nepavaro, o skubėti reikia; kareiviai, suprasdami padėties rimtumą, patys stumia vežimuką su brangiu kroviniu.

O nakties tamsumėlis, nors pirštu į akį durk. Važiui, skubam ir apsižiūrim — kelio po kojomis nėra. Kaip jį surasti, tą menką lauko kelelį. Žiburio žibinti negalima, — priešas arti, o be galo rūpi nepavėluoti, nes juk kulkosvaidis, tai būrio viltis ir priedanga. Esame kažkokioj pievoj netoli pelkės, į

kurią neduok Viešpatie pakliūti. Mūsų aštuoni. Du lieka prie kulkosvaidžio, o kiti apgraišiomis žvalgome kelelį ir taip iriamės pirmyn. Prieiname miško kampą. Sustojame. Pradeda aušti. Priešaky juoduoja, bet kas? — miškas? krūmai? arimas? gal kaimas? — niekas nežino. Štai mažas kelelis, vedas į tą juodumą. Judame jo link, nes ta kryptimi turi būti mūsų kaimas, kur mūsų laukiama. Daugiau prašvitus, mes džiaugdamiesi įsitikiname, kad ten tikrai jo esama. Ačiū Dievui, — kulkosvaidis atvyko laiku.

* * *

Priešas arti. Naudodamiesi tamsumu apžiūrime puolimo pradžios pozicijas po pat bolševikų nosimi. Staiga kairėje raudona raketa; tai pirma kuopa duoda ženklą, kad jau ji pasiruošus. Tas sukėlė bolševikų dėmesį; jie apsižiūrėjo, kad mes norim užimti tokias aukštumas, iš kur galėtume juos šaudyti po vieną, ir jie pirmi mus pasveikina pakrikusiomis salvėmis. Šauda sprogstamomis kulkomis. Tatai silpnesnių nervų kareiviams daro slegiamo įspūdžio. Už kelių minučių su jų salvėmis apsirantame, o vienas, kitas sąmojingas žodis ir visai nuotaiką pataiso, ir mes, prisitaikdami prie vietos, artėjame prie „tavorščių“. Užėmę numatytą ugnies liniją, išvystome ir mes veikiančią kulkosvaidžio ir šautuvų ugnį. Kulkosvaidininkai šaudo gerai; veikiančiam kulkosvaidžiui pasisukus nuo dešinio sparno į kairį arba atvirkščiai, priešininko pusėje pasidaro visai ramu, — vadinas, mūsų ugnis priverčia juos susislėpti. Todėl mūsų šaulių nuotaika ir pasitikėjimas savo ginklu dar daugiau pakyla.

Saulutei tekant prabyla ir mūsų patrankos. Jų čiaudėjimus ir sviedinių suokimą girdint net saldu darosi. Kova darosi kaskart karštesnė; mūsų pusėje vienas užmuštas ir keli sužeisti. Likusiuose tik kerštą sužadino, ir jie jau šliaužia pirmyn, nė priešininko ugnies nepaisydami. Po dviejų kovos valandų, priešininkas savo pozicijas apleidžia. Pirmo atvaduoto kaimo gyventojai mus pasitinka su džiaugsmo ašaromis akyse, puola prie kareivių, juos širdingiausiai sveikina, senesnieji savo vaikeliais vadina. Pavaišinti norėtų, bet neturi kuo, nes bolševikų taip „drau-

Nemunas naktį ties Gostilionų kaimu.

Nemunas ties Pūnia.

giškai" buvo mylėti, kad ir patiems nér ko pavalgyti, né padoriai apsirengti.

* * *

Ketvirta antpuolio naktis. Mes užimame didž. karo vokiečių apkasus, o tie apkasai tai savotiškas miestas; grioviai sukinėjasi įvairiomis kryptimis ir susikerta įvairiais kampais; gilumas — 2—3 m., nenorint paklysti, reik žiūrėti atskirų griovių vardų, kurie iškabinėti ant kampų panašiai, kaip gatvėse. Ligi saulėleidžio susipažįstame su savo baru. Būriai susiekia laisvai. Pirma kuopa išstato sargybas, slapukus. Saulutei nusileidus, sulaukiame virtuvės su puikia vakariene. Apetitas pavydėtina visų geras. Pasistiprinę taikomės prie vietos nakvynei. Kas lenda į drėgną cemento blindažą, kas šiaip į kokią nors nišą, o daugumas rauna žolę, kurios apkasuos apščiai ir iš jos taiso sau patalinę ant pakopų, kurios yra išilgai apkasų. Netoli kulkosvaidžio radau blindažiuką apie 1 kv. mtr. bendro ploto ir dar su sausomis grindimis. Ten ir susidvilinkavau nakvynei. Paguliu pusvalandį, — šalta ir kieta, miegas neima, o nuovargis didelis. Nusivelku frenčą ir juo užsikloju, o po savim žolių pasikloju. Dabar minkščiau ir šilčiau. Užmiegu taip pat ramiai, kaip kokiam nors puikiausiam viešbuty. Nakties metu pabundu ir jaučiuosi kažkaip ypatingai, bet taip, kaip niekad prieš tai nesijausdavau. Pusiau sapnuodamas, nutariau padaryti pastangų tos keistos savijautos priežastims iširti. Nemažai pastangų padėjęs, iš blindažiuko išlindau ir bandau atsistoti. Nuostabus dalykas, — jokiū būdu negaliu tatau padaryti, bandau ir šiaip ir taip, o ant kojų valios neturiu — ir gana. Po biesų, manau sau, jei dabar tuojau reiktų pirmyn arba atgal, tai man priverstinai tektų vidurys. Pagaliau apčiuopiau vieną kuolą, apkaso sieną parėmusį, ir, rankomis už jo kabindamasis, šiaip taip atsistojau, nors ir labai tvirtai. — Dalykas paprastas, — buvo labai nutirpę kójos... Darau vaikščiojimo pratimą, eidamas išilgai apkaso. Aplink viešpatauja tamsa ir gili tyla. Nepastebima nieko tokio, kas liudytų, kad čia vieni prieš kitus ginklus atstatę ir, kiekvieną akimirką

veikti pasiruošę, laukia rytojaus, dviejų atskirų tautų, atskirų šalių, skirtingų idėjų gynėjai.

* * *

Prašvito. Žiūrime, kad priešaky mus, už kokio kilometro, žygio tvarkoj traukia išilgai mūsų baro ir kairėn kažin kokia kuopa. Ceraį išžiūrėję suprantam, kad tai bus arba bolševikai arba lenkai, kurie éjo pirmyn mūsų fronto dešiniau, su mumis palaikydamis ryšį. Jei tai bolševikai, tai juos reik šaudyti, nes juk tai priešai, o jei lenkai, tai juos reik šaudyti už tai, kad mums lenda už akių su tikslu praplėsti savo frontą į Lietuvos teritoriją. — Bet lenkai gali supykėti už tokį veiksma. — Niekai; patys žino, kad kalti, nes lenda, kur nereikia, ir mus apie tai neinformuoja.

Kuopos vadas liepia atidengti kulkosvaidžio ugnį. Pirmas nr. nutaiko rimtai ir paleidžia bent 50 kulipkų. Vora tuojau dingsta, bet ugnimi neatsiliepia. Dėl viso ko paleidžiame dar keletą serijų ir laukiame kas bus. Už keleto minučių atbėga, atbėga pora uždususių ir sušilusių lenkų kareivių ir kuopos vadui praneša, kad ten jų „kompanija“ žygiuoja ir mūs prašo nešaudyti. Vadas jiems išaiškina, kad ten mūsų baras, ir kad jie daugiau nelįstų lietuviams už akių, kad pastarieji jų nepalaikytų už bolševikus. Lenkiukai sutrenkia užkulniais ir, šuktelėję „slucham, panie poruczniku“, — skuba atgal. Mūsų vyrai labai patenkinti tokia pamoka lenkams.

* * *

Bolševikai išvyti už Dauguvos. Ukmergės ir Joniškėlio b-nai saugoja Dauguvos krantus, o kitos Lietuvos kariuomenės dalys nutraukė prieš bermon-tininkus. Kadangi priešaky dar kovos su vakarykščiais sąjungininkais, tad kiekvienas poilsis naudojamas kariuomenei didinti ir stiprinti. Todėl ir Ukmergės b-nas netoli Dauguvos krantų išaugo į 8-tą p. pulką, kuriam vėliau už gerą veikimą kovų laukuose ir už ypatingai gerą lietuvišką dvasią buvo duotas 8-o o. K. K. Vaidato pulko vardas.

Mjr. inž. Aleksandravičius.

Dėl tvarkos.

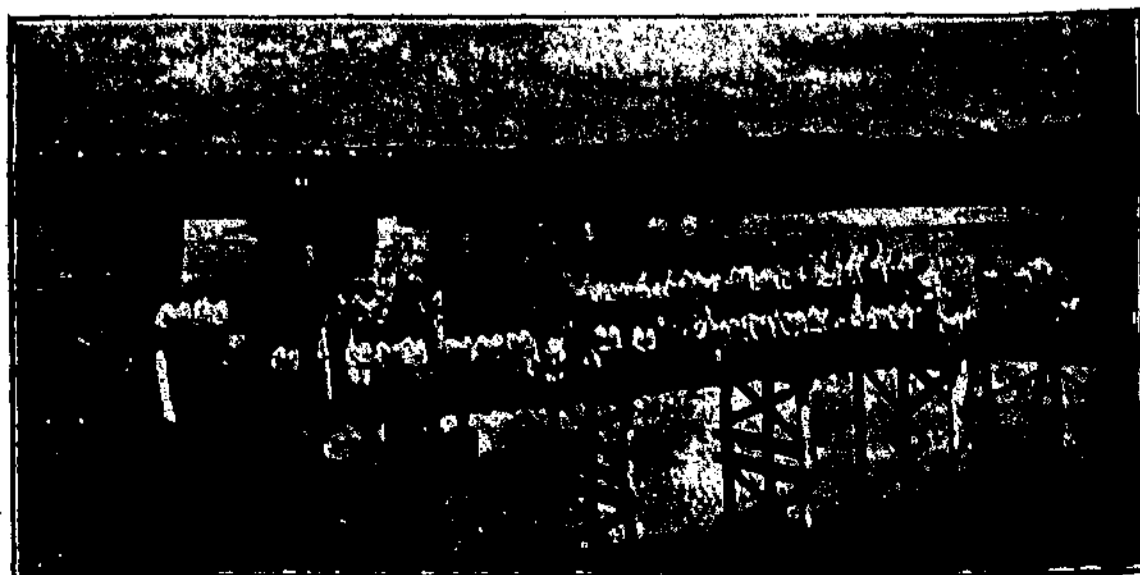
Paskutiniu laiku vis daugiau galima užtikti kareivių eilėse inteligentų ir šiaip daugiau mokslo ragavusių vyrų. Rodos, sveikintinas dalykas.

Bet didesnę mūsų kariuomenės dalį sudaro nemokyti arba visai mažai mokyti žmonės. Tarp jų pasitaikė įvairių pramuštgalvių, kuriems iki šiol tvarka, paklusnumas, sąžiningumas ir kiti dalykai buvo svetimi. Tokiems prie kariškos tvarkos bei drausmės priprasti sunku. Tarnyboj tokie abejingi ir apsileidę. Apsileidimas, nesusitvarkymas jiems ne naujiena. Tik nuolat viršininkų prižiūrimi kareivinėse bei jų rajone priversti elgtis taip, kaip iš tikro kario reikalaujama.

Bet štai keletas tokių vieną gražią dieną gauna leidimą išeiti į miestą. Pasišalina nuo savo viršininkų akių. Nuėina į daugiau žmonių lankomas vietas. Ir kas iš to? Tokie išėję miestan neparodo kariškos išvaizdos, kaip reikia nesusitvarko, o jau elgiasi, tai kaip tikri rusų kareiviai, kuriems dabartinis žmonių palyginimas, su rusų kareiviais, visai netinka.

Toks elgesys nepakenčiamas ir neleistas. Tuo blogu savo elgesiu jie gadina gerą kario vardą ir visų kitų geros valios kareivių. Man rodosi, kad į tokius kareivius dar daugiau būtų kreipiama ypatingo dėmesio ir gal visai nereikėtų tokių išleisti, kad jie kuo nors žmonių akyse nežemintų garbingo kario vardo. Juk nepalyginamai daugiau mūsų kariuomenėj tarnauja dorų Tėvynės sūnų, kuriems toks kario vardo žeminimas — nepakenčiamas.

Eil. VI. Dgn.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

1 Gusarų D. L. E. kunig. Jonušo Radvilos pulkas. Pul-
kui dovaną.

Rugpiūčio 17 d. per Gen. Št. valdybos II-įj skyrių pulkas gavo kapitono *Gustavo Melin'o* švedų dienraščio „Stockholms Dagblads“ Pabaltijo korespondento dovaną, — švedų karaliaus Karolio X Gustavo paveikslą su tokiu laišku:

„Kaunas

16/VIII-29.

Aukštai gerbiamas pulkininke!

Kai šio mėnesio pradžioje turėjau didelės garbės ir džiaugsmo dalyvauti Kėdainių reformatų bažnyčios 300-ųjų šimtų metų jubiliejuje, buvau giliai sujaudintas, kaip Laisvoj, Nepriklausomoj Lietuvoj saugomos ir palaikomos tradicijos — Reformatų bažnyčia Kėdainiuose, taip ir bendrai reformatų bažnyčia visoj Lietuvoj, surišta su kunigaikščiu Radvila (Fürsten Radziwill) ir ypačiai su didelio lietuvių patrioto Jonušo Radvilos, Jūsų pulko Šeifo, vardu.

Kas turėjo progos istorijos dokumentuose sekti to didvyrio tėvynės dvasios (vom vaterländischen Geiste beseelte) didelius darbus ir troškimus, tas tikrai jaučia, kiek daug Jonušas Radvila reiškė, kuris Lietuvą lietuviams skyrė, stiprino tautinį jausmą ir laisvės troškinį. Visa tai dabar, prieš vienuolika metų, prie atstatymo naujos, savarankios Lietuvos gražiai pasireiškė.

Jonušas Radvila norėjo sukurti naują epochą savo tėvynės istorijoje ir tam tikslui savo buveinėje (rezidencijoje) Kėdainiuose sudarė sutartį su Švedijos įgaliotiniu Magnus Gabriel de la Gardie — švedų karvedžiu ir aukšto laipsnio diplomatu. Tuo norėjo Lietuvą išlaisvinti nuo Liublino unijos ryšių ir vieton jos pasiduoti Švedijos globai.

Nors iš šitos sąjungos, Lietuvos su Švedija, karaliaus Karolio X Gustavo valdymo metais dėl nepalankios karo žygių eigos nieks neišėjo, bet, be abejo, Lietuva ir jos tauta būtų per tai daug laimėjusi ir išvengusi daugelio nelaimių, kurias vėliau jai teko pakelti.

Iš mano apsilankymo Kėdainiuose turiu daug įrodymų tos, dar gyvos simpatijos, kuri tarp lietuvių tautos ir švedijos jaučiama ir be to dar pastebėjau, kad kunigaikščio Jonušo Radvilos sumanymas dar šiandieną gerai atmenamas ir, nors tarp dviejų valstybių sąjunga nebuvo įvykdyta, lietuvių tauta dar ir šiandien tos idėjos kūrėją su meile ir pagarba atsimena.

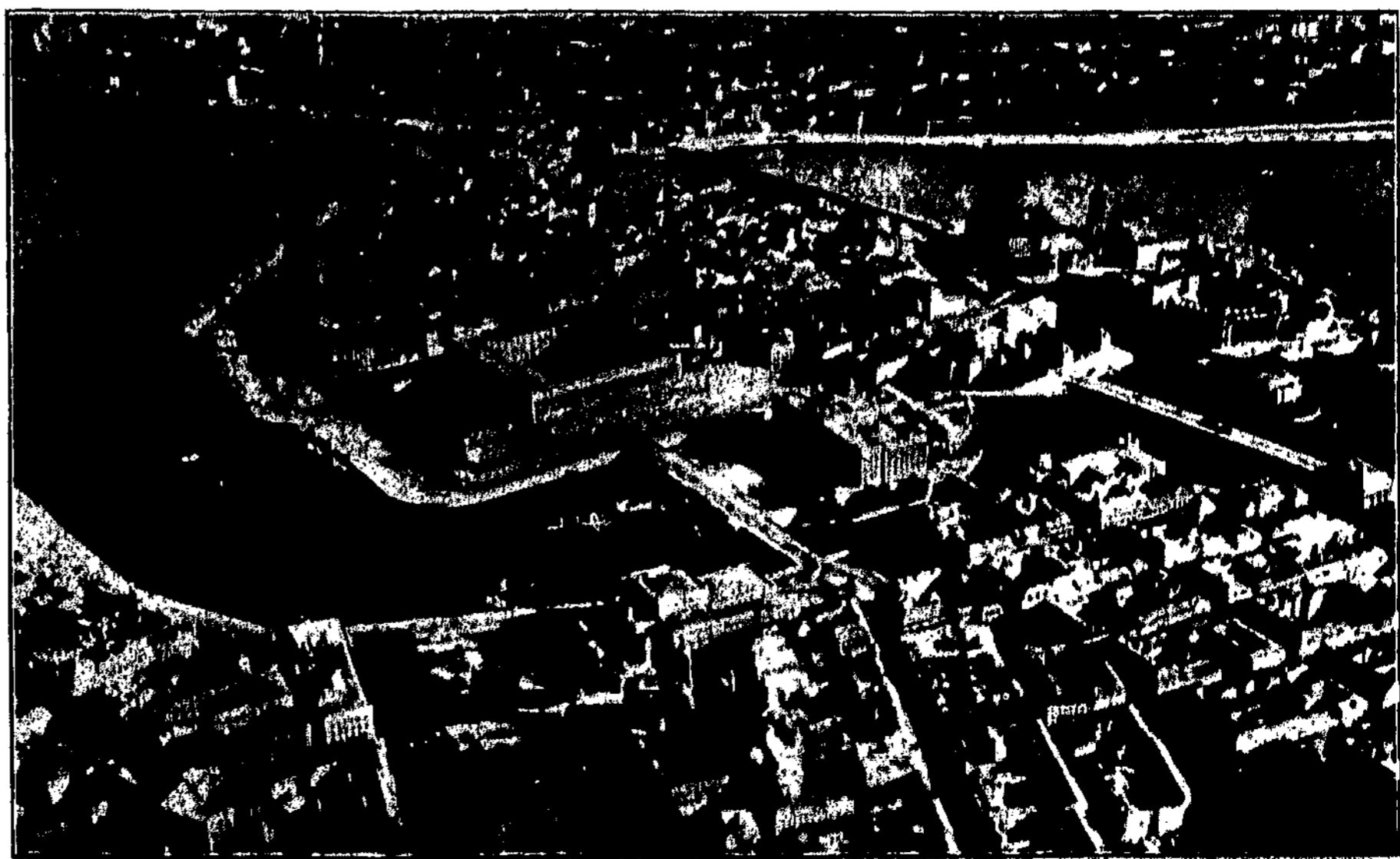
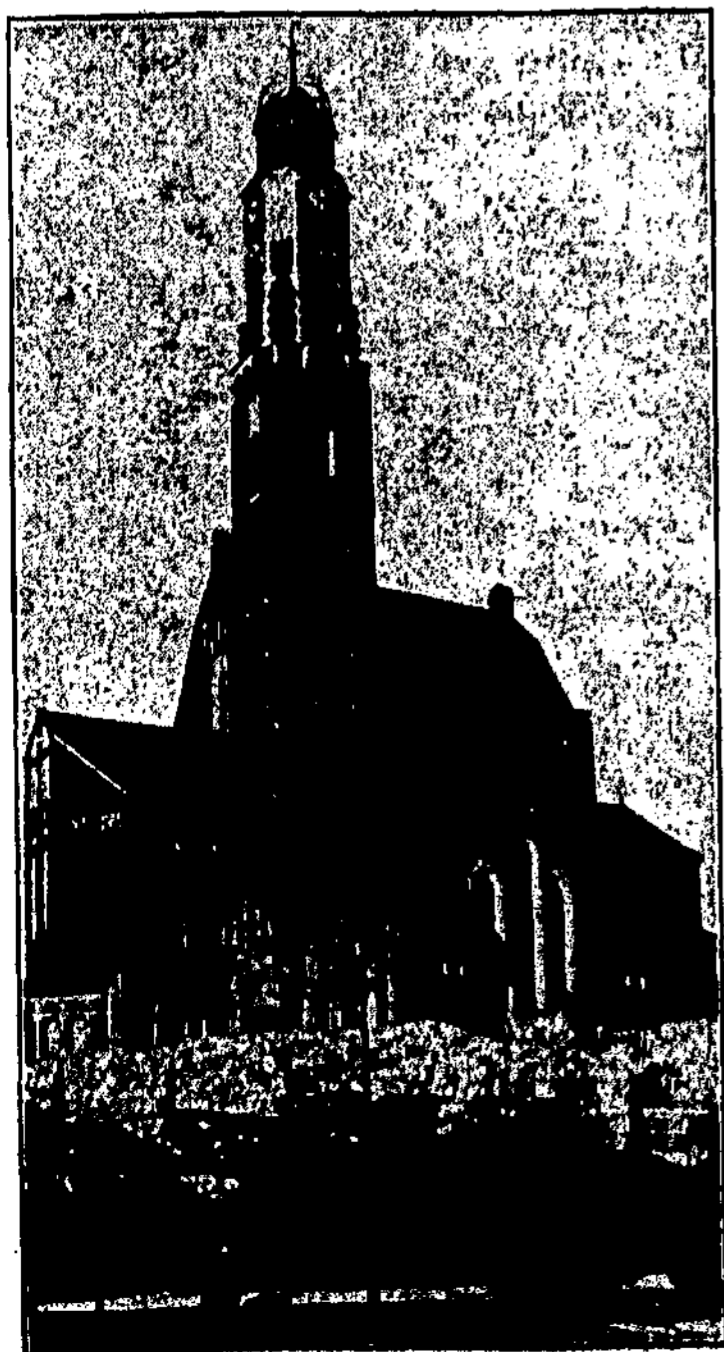
Kaip mažą ir kuklų dėkingumo ženklą (įrodymą) už visas malonias, kurias Kėdainiuose patyriau, ir mano džiaugsmui dėl nuoširdaus draugiškumo, kuris ten mano tėvynei buvo pareikštas, prašau aš Jūsų, aukštai gerbiamas pulkininke, kaip kunigaikščio Jonušo Radvilos pulko vadą, pridėtą graviūrą, alegorišką karaliaus Karolio X Gustavo paveikslą, atminimą apie sutartį Kėdainiuose ir Lietuvos globėją (Schutzherr), teikitės priimti ir perduoti pulkui, kad ilgai atsimintų apie tą sutartį.

Su labai aukšta pagarba

Gustav Melin, kapitonas

„Stockholms Dagblads“ Pabaltijo korespondentas.

Laiškas rašytas vokiečių kalba. Pats paveikslas, graviūra, yra alegoriška. Ant piedestalo stovi karaliaus Karolio X Gustavo biustas. Prie biusto karaliaus valdymo ženklas: žemės rutulys su kryžiumi (dešinėj paveikslų pusėj), skipetras (ties biusto viduriu) ir karūna (kairėj paveikslų pusėj) iš abiejų biusto pusių — lauro šakos. Po biustu guli du liūtai, vienas antram uždėjęs galvą. Apačioje yra šitoks parašas: „Carolus Gustavus Sue-

Mums draugingos Švedijos gražioji sostinė Stockholmas.

Viena naujausių bažnyčių Stockholme, statyta savotišku švedams stiliumi.

corum Gothorum et Vandalorum Rex Augustissimus". Pulkas kapt. Melinui parašė padėkos laišką.

Vyr. leit. Žlabis.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Tautos šventė. Rugpiūčio mėn. 14 d. 18 val. pulkas, šaulių ir kitų organizacijų atstovai su vainikais, pulko orkestro vedami, nuėjo į parapijos kapines pasimelsti už žuvusius Nepriklausomybės kare karius ir šaulius. Pulko kapelionas, atlaikęs pamaldas, pasakė pritaikintą toms iškilmėms pamokslą ir pulkas bei organizacijos sudėjo prie paminklo vainikus. Pulkas uždėjo du vainikus: vieną karininkai ir antrą liktiniai.

15 d. iš pat ryto miestas pasipuošė vėliavomis, portretais, kilimais ir t. t. 10 val. pulkas ir kitos organizacijos su savo vėliavomis atėjo parapijos bažnyčion. Po pamaldų visi išsirikiavo Kęstučio aikštėje. Pulko vadas pasakė prakalbą ir paprašė sušukti valio už Tautos Vadą, Vyriausybės Galvą, vyriausybę ir kariuomenę.

Vėliau apskrities viršininkas pasveikino kariuomenę, šaulius ir organizacijas, apskrities ir karių savanorių vardu. Be to, įteikė D. L. K. Gedimino ordenus pasižymėjusiems Lietuvos veikėjams: p. Steikūnui ir policininkui Kaupui. Dar kalbėjo miesto burmistras p. Kuzma ir valstybinės gimnazijos mokytojas p. Meškauskas. Po prakalbų vietos šaulių choras sugiedojo Tautos himną ir „Mes be Vilniaus nenurimsim“.

Pulkas ir organizacijos praėjo pro viršininkus iškilmės maršu ir tuomi iškilmės buvo baigtos.

Vakare miestas buvo iluminuotas.

Kadangi ramovėj daromas remontas, tai karininkai surengė „Sveicarų“ slėny šeimynišką gegužinę, o liktiniai puskarininkiai gražiai papuoštame savo klūbe šokių.

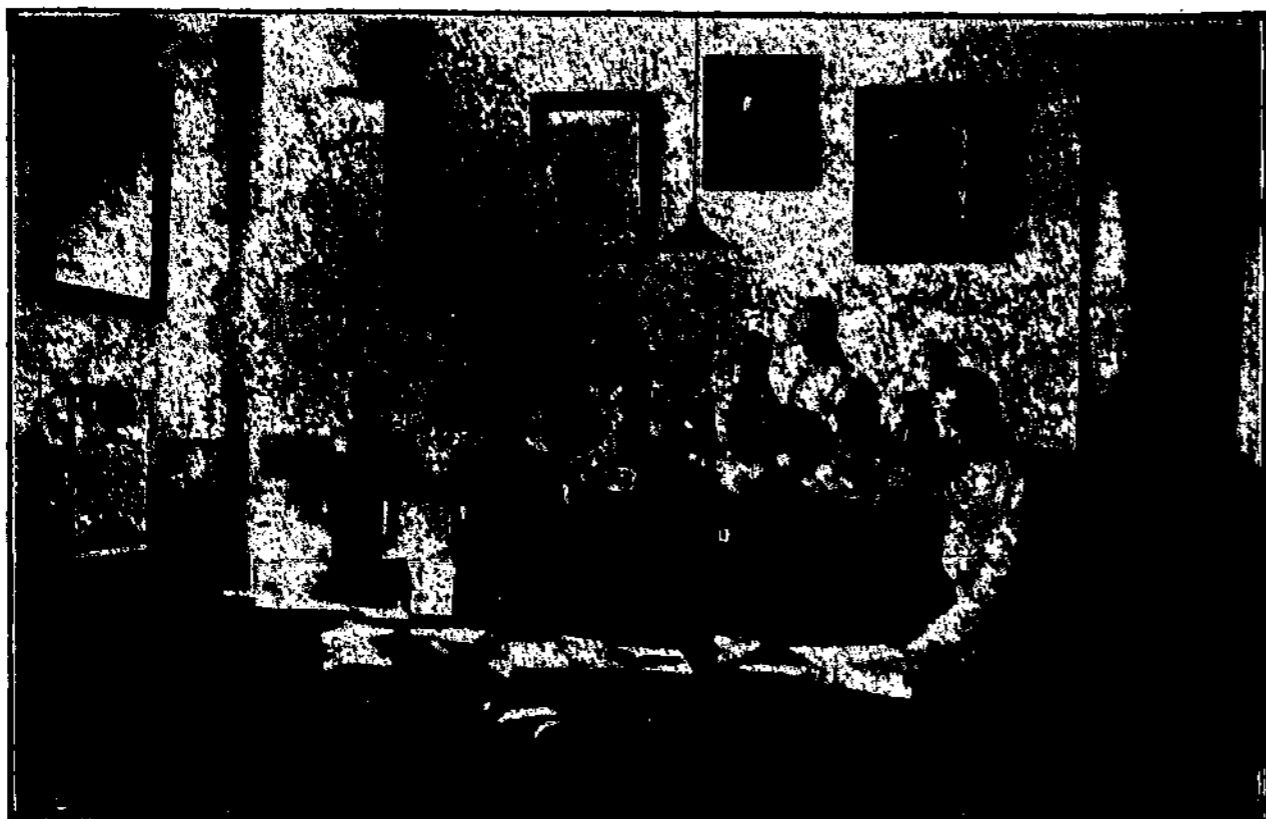
J. A.

Amerikiečiai apie mūsų lakūnus.

Amerikos lietuvis Petraitis, apsilankęs šiemet Lietuvoj, rašo amerikiečių lietuvių laikrašty „Dirvoj“ savo įspūdžius iš Lietuvos. Tarp kitko jis mini mūsų lakūnus šiais žodžiais: „Liepos 9 d. buvo labai gražu. Visą dieną buvo lakūnų manevrai. Nuėjęs prie Nemuno ir atsigulęs, beveik visą dieną juos sekiau. Teko matyti lakūnų Anglijoj ir Prancūzijoje, bet ten nė pusės tiek neparodė. Matyt, mūsų lietuviai labai drąsūs. Vieni krinta, užsimuša, o kiti užima jų vietas ir stengiasi dar gražiau ir gudriau išdirbti. Garbė lietuviams!“

9 pėst. L. K. Vytenio pulkas.

Pulkas turi nemažą kareivių biblioteką. Paskutiniu laiku bibliotekoje yra apie 5.000 tomų knygų. Kny-

9 p. pulko kareivių bibliotekoje.

9 p. pulko knygų rėšyklą.

gos įvairaus turinio. Švietimo vadovo rūpesčiu biblioteka gražiai pertvarkyta. Bibliotekoje, berods, dabar yra visos lietuviškos knygos. Tenka pastebėti, kad skaitytojų netrūksta; laisvalaikiais kaip tik suspėja vienas žmogūs išdavinėti bei pakeisti knygas.

Švietimo vadovas savo žinioje turi knygrišyklą, todėl bibliotekoje visos knygos aptaisytos. Nupirktos knygos pirmučiausia aptaisomos ir tik tuomet atiduodamos į biblioteką.

Utn.

Ryšių batalionas.

Rugpiūčio 15 d. per mūsų tautos šventę mokomoje kuopoje buvo suruošta pagal kuopos įgyvendintą seną tradiciją „arbatėlė“. Nors kareivlai, grįžę iš parado, ir buvo pavargę, tačiau visą laiką linksmai šnekučiuodami vaišinosi, nors ir prie paprasto kario stalo. Be to, kuopos choras, atsarg. vyr. pusk. M. Liuberskio vedamas, padainavo keletą labai gražių dainelių ir dar vienas kitas kareivis, persirengęs kokiais nors paprastais rūbais, juokingą monologą papasakojo. Linksmai ir jaukiai buvo praleistas laikas. Dalyvavo kuopos karininkai ir keletas svečių, kurie patenkinti klausėsi ne tik karių gražių dainelių, bet ir juokingų monologų. Arbatėlė užsitęsė net keletą valandų — atėjo net ir vakaras, bet kareiviai tiek įsilinksmo, kad nenorėjo skirstytis, kiekvieną kartą sugalvodami vis ką nors įdomesnio, ar tai iš žaidimų, ar šiaip kokį nors anekdotą papasakodami.

Vakare buvo suruoštas šeimyniškas šokių ir žaidimų vakarėlis. Jame choras svečiams padainavo gražių dainelių, iš kurių visiems ypač patiko „Vilnius“.

Varnių įgula.

Tautos šventė Varniuose praėjo gana iškilmingai. Iš visur suplaukė žmonių minios, nes kaip tik tą dieną Varniuose atleidų būta. 10½ val. išėjo visa įgula į bažnyčią. 13½ val. grįžo iš bažnyčios ir susirinko vyskupo Valančiaus daržely prie paminklo žuvusiems dėl tėvynės kariams. Ten mokytojas Norvila pasakė kelius žodžius, paminėdamas praeito dešimtmečio ir dabartinio darbus. Be to, dar priminė apie Vilnių, kad jis mums yra labai reikalingas. Po to, visi susirinko parodos aikštėje, kur priėmė parodą l. e. stovyklos komendanto p. vyr. leit. Ogilvis. Įgula, iškilmingai praėjusi pro viršininkus, nuėjo į savo būstines. Vakare buvo suruošta gegužinė Tolies kalne. Miestelis buvo gražiai papuoštas ir iluminuotas. Žmonių ūpas buvo labai geras, nes jie pamatė, kad jų vaikai, Lietuvos sūnūs, gerbia savo kilnų darbą ir tėvynę, Lietuvą.

V. Klevas.

Įs Šaulių gyvenimą

Stato kovose žuvusiems kariams paminklą.

Kuplškio šaulių būrys nutarė vietos kapinėse pastatyti žuvusiems kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės kariams paminklą. Paminklo statymu rūpinasi tam tyčia išrinkta komisija. Paminklo pamatas jau pašventintas.

Taip pat kuplškietėliai šauliai paslėmė karų kapų tvarkymo darbą. Iš krašto aps. ministerijos gauti karų kapams kryželiai. Pats paminklas bus 6 metr. aukščio, kolonos išvalzdos, su atitinkamais parašais ir ženklais. Statomas iš betono. Lėšas surinko daugiausia šaulių būrys. Taip pat paminklo statymui klek plnigū asignavo vietos organizacijos ir savivaldybė.

Statosi šaulių namas.

Dabar šaulių būriuose susirūpinta nuosavių namų statyba, tuo labiau, kad daugelis būrių, žemės porcellacijai vykstant, gavo sklypus namams pasistatyti ir sporto aikštėms įrengti. Varėnos šaulių būrys statosi net didokus mūrinius namus.

Sanitarinė sekėja Daugalluose.

Daugalių šaulių būrys rugpjūčio 5 d. įsteigė sanitarinę sekėją, kuri yra numatiusi greitai laiku suruošti Daugalluose pirmosios pagalbos ir ligonių slaugymo kursus.

KARISKOS ŽINIOS

Rusų laikraštis — „Izvestijos“, paaiškindamas dėl valstybių pasiruošimą karui, nurodo, kad, palyginant su 1914 m., nuolatinių kariuomenių skaičius 1928—29 m. padidėjęs. Sakysim, Prancūzija, kuri 1914 metais turėjo 546.000 nuolatines kariuomenės, dabar turi 725.000, Anglija — 1914 m. — 516.000 kar., 1929 m. — 385.000, Italija — 1914 m. — 264.000 kar., 1929 m. — 390.000, Jungtinės Am. Valstybės — 1914 m. 226.000 kar., 1929 m. — 439.000, Japonija — 1914 m. — 275.000 kar., 1929 m. — 206.000. Tokiu būdu visos tos valstybės 1914 metais turėjusios 1.827.000 kar., 1929 metais — 2.145.000 kariuomenės. Tačiau tie skaičiai dar nėra tikri, nes, ištikus karui, šios didžiausios valstybės galinčios iš karto mobilizuoti 9.000.000 žmonių. Esą visose paminėtose valstybėse labai išsiplėtusios įvairios karinės organizacijos, kurios, iškilus karui, be abejoj, galinčios tučtuojau virsti gerai paruošta kariuomene. Prancūzijoje tokios organizacijos turinčios 1.200.000 žmonių. Italijoje fašistų milicijoje yra 300.000 žmonių. Ištikus karui, didelis pavojus galėtų grėsti dėl cheminio karo išplėtimo. Esą 99% visų cheminių fabriku ir įmonių gali per 12—24 valandas pradėti gaminti nuodingas dujas. Nepaprastai išbujojusi karo aviacija. 1914 metais Prancūzija turėjusi 138 lėktuvus, Anglija — 150, Jungtinės Am. Valstybės — 20, Italija — 40, Japonija — nė vieno. 1929 metais Prancūzija turinti 1.650 lėktuvų, Anglija — 850, Jungtinės Valstybės — 950, Italija — 600, Japonija — 475. Be to, esą numatyta, jog 1930 m. — 32 metais Prancūzija turėsianti 2.000 — 2.500 lėktuvų, Anglija — 1.000—1.200, Jungtinės Am. Valstybės — 1.200—1.300, Italija — 1.000—1.200, Japonija — 600—800. Tokiu būdu iš viso 1914 metais šios valstybės turėjusios 350 lėktuvų, 1929 metais jos turinčios 4.525 lėktuvus, o 1930—32 m., pasak „Izvestijų“, turėsiančios 5.800—7.000 lėktuvų.

Nepaprastai padidėję karo laivynai, patobulėję karo laivai; nors karo laivų skaičius kai kuriose valstybėse ir ne per daug padidėjo, bet už tai visi seni laivai pakeisti moderniausias konstrukcijos karo laivais. Įvairių išradimų dėka, nepaprastai patobulėjusi karo technika. Palyginant su 1914 metais, artilerijos intensyvumas padidėjęs tris kartus. Aviacija nepaprastai ištobulėjusi. Padidėjo maksimalinis bombos svoris. Išraata smarkiau veikianti sprogstamoji

medžiaga. Patobulėjo kulkosvaidžiai, bombosvaidžiai. Per paskutinius metus, nurodo „Izvestijos“, esą visos didžiosios valstybės visą laiką ginklavosi, didindamos savo kariuomenes, oro ir karo laivynus, tobulindamos karo techniką.

Sovietų Rusijos karo laivai Klaipėdoje.

Rugpjūčio 1 d. į Klaipėdos uostą atplaukė sovietų rusų karo laivai „Kalinin“ ir „Voikov“. Laivams vadovauja kontradmirolas Makarovas. Rusų karo laivus sutiko jūroje mūsų karininkai. Įplaukdam į uostą karo laivai saljutavo 21 armotų šūviu. Mūsų baterijos į sveikinimą taip pat atsakė armotų šūviais. Išlipusią į krantą laivų vadovybę sutiko karo ir civilių įstaigų atstovai. Kontradmirolas Makarovas priėmė mūsų garbės sargybą ir pasveikino ją lietuviškai „sveiki vyrai“.

Vėliau rusų karo laivų vadovybė padarė vizitus Klaipėdos krašto gubernatoriui, karo ir civilių įstaigų atstovams. Paskui visi vizituoti asmenys atsakė į vizitus, apsilankydami kontradmirola Makarovo laive. Po to svečiama pagerbti buvo suruošta visa eilė priėmimų. Svečiai, paviešėję Klaipėdoje, rugpjūčio 21 d. vakare išplaukė atgal.

Sovietų Rusijos kariuomenės šunės.

Sovietų karas su kinais.

Paskutinėmis žiniomis Sovietų kariuomenės įsiveržė į Mandžūrijos teritoriją ir prasidėjo mūšiai. Oficialiname Kinų vyriausybės pranešime skelbiama, kad kiniečiams pavyko atremti raudonąją kariuomenę.

Sovietai praneša, kad jų kariuomenė priversta buvo gintis, nes, girdi, kiniečiai ir „baltieji“ rusai puolai Sovietų teritoriją. Sunku pasakyti, ar kiniečiai, ar raudonarmiečiai pirmieji pradėjo karo veiksmus, bet vieną aišku, kad Mandžūrijoje jau liejasi žmonių kraujas.

Senoviška armota. Gardine senų namų rūsyje, kur dabar telpa žydo šapiro vynu sandėlis, rasta senoviška patranka 2 metr. ilgumo ir 8 cm. kalibro. Tai yra liekana lietuvių karų su rusais (Maskva) arba su švedais. Patranka atiduota Gardino miesto muziejui.

„Polska Zbrojna“ Nr. 217.

Latvių medalis lenkams. „Polska Zbrojna“ laikraščio pranešimu, latvių karo ministerija apdovanojo jubiliejinio 1918—1928 m. latvių medaliu 2 divizijos generolus, 9 brigados generolus, 23 pulkininkus, 36 papulkininkus, 141 majorą, 268 kapitonus ir rotmistrus, 231 poručniką, 26 padporučnikus, 67 karūzus ir 785 puskarininkus ir grandinius. Viso gavo latvių medalius 1588 lenkų kariai. Lenkų kariuomenė veikė kartu su latvių kariuomene ties Dinabarku 1920 m. sausio — balandžio mėn.

Naulo tipo lėktuvai Vokietijoje.

Darmstadto akademinis aero-klūbas sukonstravo naujo tipo lėktuvą su mažu pajėgumo varikliu. Lėktuvas turi gerų privalumų. Tai yra biplanas su 65 arklio jėgų varikliu, galintis lėkti 200 kil. per valandą; per 3 minutes pakyla 1000 metrų aukštumon. Lėktuvo skridimo tūlis su pilnu pakrovimu — 260 klg., skaitant lakūną ir keleivį — 800 kilometrų.

9 p. pulko rungtynės.

Rugpjūčio 11 d. pulko futbolo komanda buvo nuvykusi į Alytų rungtis su Alytaus šaulių rinktinės futbolo komanda. Rungtynės buvo gyvos. Rezultatai 2:0 vyteniečių naudai.

Vtn.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Rugpjūčio 17 d. pulko sporto aikštėje įvyko futbolo rungtynės tarp pulko ir Kauno „Makabi“ A. L. pirmųjų komandų. Rungtynės buvo įdomios ir labai įspūdingos, kadaigi svečiai manė pulkui įmušti ne mažiau kaip 6 golus. Pirmame puslaikyje pulko komanda turėjo keturias progas įmušti svečiams golą, bet prasiveržę su kamuoliu iki svečių vartų neįstengė progos išnaudoti.

Antrame puslaikyje pulkas pradėjo labiau spausti kauniečius, bet kauniečiai, prasiveržę į pulko vartus, įmuša pirmą pulkui golą. Vėliau svečiai norėjo dar įmušti pulkui keletą golų, bet pulko komanda sugeba iš svečių futbolo atimti, ir jų norai lieka neįvykdyti. Rungtynės baigėsi 1:0 kauniečių naudai.

Rugpjūčio 18 d. pulko sporto aikštėje įvyko futbolo rungtynės tarp Kauno „Makabi“ A. L. ir Ukmergės „Sveikatos“.

Rungtynės buvo įdomios. Žaidėjas visą laiką buvo kauniečių persvaroje. „Sveikatos“ žaidėjai matydami, kad praloš, pradėjo žiauriai žaisti, t. y. keletą „Makabi“ žaidėjų su rankų kamščiu apdaužė ir kojomis labai spardė dėl ko publika buvo pasipiktinusi. Rungtynės baigėsi 3:0 kauniečių naudai.

A. L.

„Taurus“ A. L. — 4 artil. pulkas 3:3 (1:2). Vilkavišky rugpjūčio mėn. 18 dieną pulko aikštėje buvo draugiškos futbolo rungtynės. Tauriečiai šioms rungtynėms susistiprino, pasikvietę iš LFLS Abramiką ir Stasiukonį. Nors ir tokia buvo tauriečių sudėtis, bet vis dėlto sunkiai atsilaukė prieš pulką.

Pirmojo puslaikio pradžioje tauriečiams pasiseka pendeliu pasiekti pirmąjį golą. Pulkas, gavęs golą, išvysto energingesnį žaidimą ir gražiu kampu išlygina rezultata. Netrukus pulkas vėl įmušė antrąjį golą. Toliau, nors žaidimas ir energingas, bet neduoda golų nei vienai komandai. Pulkas, turėjęs kelias progas įmušti golą, praleidžia. Netikslios pasuotės tauriečių lengvai likviduojamos. Puslaikis baigiamas be kurios nors komandos žymesnės persvaros.

Antrajam puslaikio pulkas turi daugiau persvaros. Tauriečiams tenka rečiau prieiti pulko vartus. Pagaliau tauriečiai, kiek atsigavę vėl pasiekia pendelį, kuri Stasiukonis įmuša. Netrukus „Tauro“ puolėjai, sugavus pulko vartininkui sviedinį, krūtinėmis stengiasi jį įstumti į vartus, bet vartininkas vietoj krinta žemėn. Tada tauriečiai pakėlė didžiausį triukšmą. Teisėjas, kiek pasvyravęs, užskaito golą jų naudai. Po šio golo pulkas visiškai persvaroj. Nors ir dažnai bombardavo tauriečių vartus, bet ligi galo pasiekė tik vieną golą. Ir rungtynės baigėsi 3:3. Nors „Taurus“ ir Aukštosios Lygos komanda, bet neparodė tai klasei tinkančio žaidimo, nes per visą žaidimą aikštėje kai kurie jų per daug triukšmavo.

Bentūras.

Sančių kariuomenės rinktinė — 5 p. pulkas 0:4 (0:1) Rugpjūčio mėn. 23 d. 5 p. pulko aikštėje įvyko revanšo rungtynės tarp š. k. rinktinės ir 5 p. pulko 1-os futbolo k-dos.

Š. k. rinktinė, rugpjūčio mėn. 14 d. pralaimėjusi kėstutiečiams 1:3, šį kartą tikėjosi atsilyginti ir pašaukė revanšui.

Pirmam puslaikio š. k. rinktinė laikosi gana gerai ir kartais smarkiai prispaudžia kėstutiečių vartus, tik kažin kodėl golų įmušti negali. Kėstutiečiai taip pat nesnaudžia, dažnai aplanko savo priešų vartus, bet neturi laimės pataikyti į golą. Dažnai smarkūs smūgiai eina per viršų arba pro šoną vartų. Tik puslaikiui baigiantis kėstutiečiai sukombinuoja 1 golą savo naudai.

Antram puslaikio kėstutiečiai žymioj persvaroj ir smarkiai atakuoja š. k. rinktinę. Per šį puslaikį kėstutiečiai įvaro š. k. rinktinėi dar 3 golus ir rungtynės užtarnautai laimi 4:0 savo naudai. Rungtynės buvo gyvos ir smarkios, bet ne žiaurios. Š. k. rinktinė gana stipri k-da, turi

gerų žaidėjų, tik jiems trūksta truputį susižaidimo. Per šias rungtynes kėstutiečiai turėjo rimtą priešą ir daug darbo.

V. p. Salėm.

Rusų laivų įgula — 7 p. p. Atvažiuavusių rusų laivų įgula sekmadienį, rugpjūčio m. 18 d., Klaipėdoje žaidė futbolo su 7 p. p.

Pavargusi ir silpnai žaidžiusi rusų įgula pralaimėjo 7 p. p. santykiu 15:0!

Žuvo du Kauno sportininkai. Šeštadienį, rugpjūčio m. 17 d. važiuojant iš Klaipėdos motociklu, užsimušė du Kauno sportininkai: K. Jesaitis ir V. Baltuška.

Vinča gavo gerą trenerį. Vinča vyksta į Bostoną, kur ji žada treniruoti garsus treneris (jis treniruoja ir garsųjį Šarkėjų) Buckley.

Motociklų lenktynės. Šeštadienį ir sekmadienį, t. y., rugpjūčio m. 17 ir 18 d. d. Klaipėdoje įvyko didelės motociklų lenktynės, kuriose dalyvavo ir mūsų motociklistai.

„D—E“ klasėje pirmą vietą laimėjo Maželis (Kaunas). „D—C“ klasėje pirmą vietą laimėjo irgi kaunietis Rinčanauskas. Kartu įvyko ir automobilių lenktynės, bet jose mūsų šaliai nedalyvavo.

Pabaltijo futbolo turnyras Kaune. Š. m. rugpjūčio m. 15 d. Rygoje įvyko Pabaltijo futbolo turnyro komiteto posėdis ir nutarė, kad ateinančiais (1930) metais Pabaltijo futbolo turnyras turi įvykti Kaune rugsėjo m., pirmomis dienomis.

25 klm. bėgimas. Šeštadienį, rugpjūčio m. 17 d., įvyko 25 klm. bėgimas. Jame dalyvavo iš Rygos atvykęs „Vytiš“ sporto klubo narys p. Bukas, iš mūsų dalyvavo p. Galinis (LGSF).

Pirmas atbėgo P. Bukas per 1 v. 46 min. ir 18 sek. Galinis atsiliko apie 250 mtr.

Bukas neseniai bėgo Berlyne su garsiais visoj Europoj bėgikais ir vis dėlto atbėgo ketvirtuoju.

8 p. p. — LDS (Šiauliai). Š. m. rugpjūčio m. 4 d. Šiauliuose įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp 8 p. p. ir LDS I. Rungtynės baigėsi 2:0 8 p. p. naudai. Dėl vėlaus laiko šios rungtynės buvo baigtos anksčiau (30 m.).

Vilkaviškio rinktinė — „Sveikata“. Š. m. rugpjūčio m. 15 d. Kybartuose įvyko futbolo rungtynės tarp Vilkaviškio rinktinės („Makabi“ ir LFLS) ir „Sveikatos“ (Kybartai).

Pirmas puslaikis baigėsi dideliu rinktinės pralaimėjimu 4:0. Antram puslaikio „Sveikata“ įvaro dar 4 golus, pati gaudama tik vieną. Rinktinė, „prakišusi“ 8:1, išvažiavo namo. Jie tikisi greit atsirevanšuoti.

VI. J-kis.

Kiek senovės karys turėjo panešti. Newyorko mieste (Amerikoje) Metropolitan muziejų tarp kitko yra viduramžių karlo šarvai. Jie sveria apie 16 kilogramų. Vokiečių muziejuose yra tokių šarvų, sveriančių apie 25 kgr., o Vienoj (Austrijos sostinė) apie 43 kgr. Londone yra Anglų karaliaus Henriko VIII šarvai, kurie sveria apie 48 kgr.

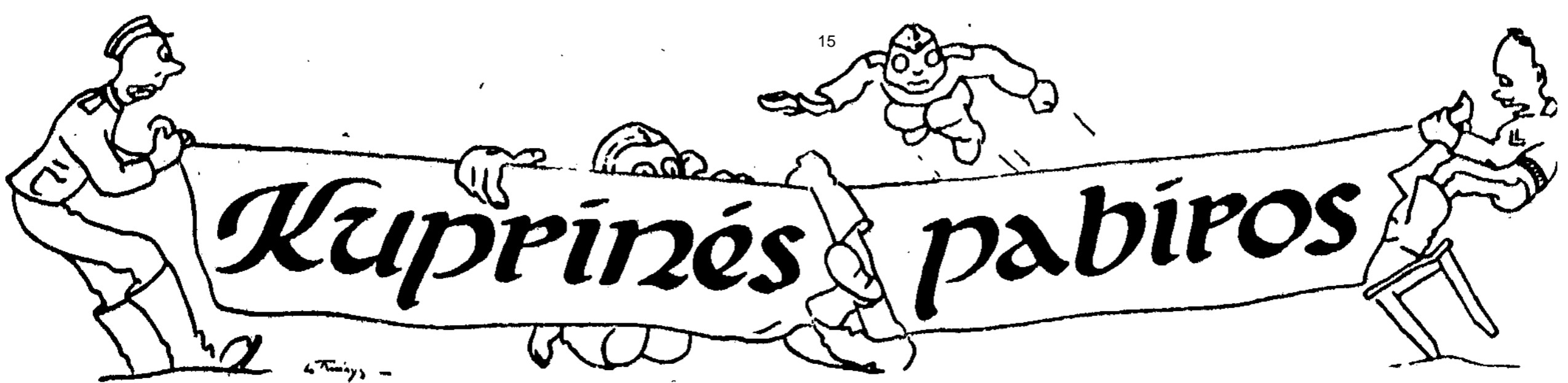
LABIRINTAI.

Kas tai yra labirintas? Gal kai kam tai visai nėra negirdėtas žodis. Tai yra iš egiptėnų kalbos paimtas žodis, kurį išvertus reiškia požeminius kelius (urvus). Labirintų pavyzdžiu gali būti dabartinių kasyklų urvai. Taip pat kai kur yra gamtinių labirintų, kuriuos sudaro įvairiai susikryžiavę urvai bei olos. Senovėje žmonės darydavo dirbtinius labirintus.

Kaip gamtiniai, taip ir dirbtiniai labirintai kartais būdavo tokie painūs, kad į juos patekę žmonės, neturėdami plano, po ilgo klaidžiojimo, beveik visuomet žūdavo nuo alkio ir troškulio. Apie labirintus senovėje žmonėse susidarė daug visokių legendų. Įdomi legenda yra apie labirintą Krito saloje. Tas labirintas buvęs padarytas mitiško karaliaus Minoso paliepimu. Labirinto centre gyvenęs baisesis slibinas Minotauras. Kasmet afiniečiai jam aukodavę, įleisdami į labirintą, septynius jaunikačius ir septynes mergaites. Nelaimingieji ilgą laiką klaidžiodavę labirinto koridoriuose, kol pagaliau patekdavę Minotaurui, kuris juos suėsdavęs.

Tačiau vieną kartą atsiradęs narsus jaunuolis Tezėjus, kuris ne tik Minotaurą užmušęs, bet net išėjęs iš labirinto. Surasti kelias jam pavykę pasinaudojus siūly kamuoliu, kurį jam buvo padovanojusi karalaitė Ariadna.

Čia žemiau dedamas dviejų sujungtų labirintų planas, kurs, žinoma, nėra toks painus, kaip tikrasis labirintas žemėje, nes čia visi keliai matomi iš viršaus, ir išsyk lengva išskirti, kurie iš jų neturi išėjimo.

„Kęstučiai ir Birutės“.

Palangoj retas pilietis nepasiverčia „Kęstučiu“. Ir nebent tik aklas ir visai be jokios kojos nesuranda sau kokios nors Birutės.

Tai kaip gi mūsų šaunūs vyrukai — griežikai, visą žiemą vargę kareivinėse, nepasidžiaugtų su „Birutėmis“? Labai netgi keista būtų. Ir mes visi stebėtis turėtumėm.

Linksmi jie vyrai! Kiekvieną dieną, vos tik ketvirtą valandą išmuša, žiūrėk — jie jau ir triūbija visokius maršus! O per kelis žingsnius nuo jų, tarp pušų, sutūpia „Biručių“ būrys. „Birutės“ atsiveda savo ponų vaikus. Kad jie čia lakstytų. Ir žaistų sviadiniu. Arba tegu sau gryną miško orą kvėpuoja.

O „Birutės“ tuo laiku žiūri į griežiančius griežikus ir laukia, kada bus pertrauka tarp dviejų maršų.

— Va, šitas, matai ten? — labai nieko sau! — sako viena.

— Ar tas, kur tokiais garbiniuotais plaukais?

— Aha. Jis vakar mane pavaišino saldainiais!

— Eik tu! Oho! Žiūrėk koks puikus! — stebisi kitos.

Vos tik tarp dviejų maršų atsiranda pertrauka, — tuoj „Kęstutiečiai“, palikę savo triūbas, skuba į „Biručių“ pulkelį.

— Labą dieną! — pasisveikino ir Petras, pamatęs Bronę.

Petras atsisėdo šalia Bronės. Ir vėl, kaip vakar, Bronė valgė Petro atneštus saldinius. O jis, įsižiūrėjęs į ją, kalbėjo apie tai, kad būtų gera paskui pasivaikšioti pajūriu. Arba pušyne.

Bronės globojami vaikai tuo laiku skaitė, kiek blizgančių guzikų kabo ant Petro.

— Ar jau suskaitei?

— Ne dal... Penki yla... O kiek paskui eina? Po penkių? Al septyni — klausia Jurgiukas.

Pagaliau guzikai suskaityti, saldainiai suvalgyti. — Taip pat susitarta ir apie tai, jog kai mėnulis patekės, juodu eis į pajūrį gintarų rinkti.

— Na tai iki pasimatymo! — atsisveikino Petras ir nuėjo savo vieton. Nes dirigentas jau davė ženklą, kad būtų laikas griežti.

Jurgiukas, pamatęs, kad Petras eina sau, įsikabino jo rankovės.

— Baisia puikus vyras, — mąstė Jurgiukas, — baisiai man patinka... Daug blizgančių guzikų turi! Ir jeigu Bronė gali vaikščioti į jo ranką įsikabinusi, tai kodėl aš negaliu? — labai protingai galvojo Jurgiukas. Ir nepaleido Petro.

Kai Petras užlipo į jiems paruoštą vietą, Jurgiukas atsistojo šalia jo ir žiūrėjo, kas bus toliau.

Griežikai ėmė ruošti savo instrumentus. Petras irgi pajudino tą triūbą, į kurią pučia, ir vėl padėjo ją atgal.

— Oho! pamatė Jurgiukas triūbą. — Tai graži cacka! Net ir aš tokios neturiu! Tėtės man nupirkta triūbelė tai kur kas mažesnė!

Triūba baisiai Jurgiuką sužavėjo.

— Ach, kad aš tokią turėčiau! — svajėjo jis, žiūrėdamas į šalia Petro gulincią triūbą.

— Bronė labai apsidžiaugs, jeigu aš jei nunešiu parodyt... Ji net ir nežino, tur būt, kokią „zabovą“ Petras turi! Tikrai, ji labai džiaugsis, — nusprendė Jurgiukas. Ir ištiesė ranką prie triūbos.

Petras tuo laiku kažkur buvo nusiųkęs. Gal su draugais kalbėjo. Bet greičiausiai, kad jis metė saldžius, lyg medum išteptus, žvilgsnius savo „Birutės“ pusėn.

— Kažin, ar ji žiūri, ar ji mato, kaip aš iš čia atrodau, kai griežiu, — sprendė Petras svarbų klausimą.

O Jurgiukas, tuo tarpu jau vilko triūbą Bronės pusėn.

— Ot sunki, biaurybėl!

Bet visgi ji buvo nutempta lig paskyrimo vietos.

Griežikai užgriežė. Petras turėjo dabar tylėti, o tik paskui tam tikroje vietoje vienas įstoti. Todėl jis ramiai laukė.

— Pradėk, — pamojo jam pirštu dirigentas.

Petras ištiesė ranką, bet sugriebė tik šalia sėdinčio draugo koją. Iš kitos pusės jis užtiko bugną. Nustebo.

— O kur gi triūba? — dirigentas, lyg klausdamas žiūrėjo į Petrą, ir jau pradėjo nervintis.

— Greičiau pradėk! Greičiau! — šaukė jis.

Bet Petras tylėjo. Triūbos nebuvo. Tik kai griežikai baigė savo dalyką griežti, kažkur pušyne pasigirdo labai pažįstami Petrai garsai. Lyg iš jo triūbos.

Nubėgo. Taip — tai Jurgiukas triūbijo, iš visų jėgų pūsdamas, o Bronė prilaikė triūbą. Nes ji vieno Jurgiuko jėgoms buvo per sunki.

— Kaip?! Iš kur ji čia atsirado? — nustebo išsigandęs Petras.

— Jis sakė, kad tai jūs atsiuntėt ją man parodyti, — paaiškino Bronė, į Jurgiuką rodydama.

Tą vakarą Petras su Bronė, mėnuliui nusileidus, gintarų rinkti gal ir ėjo. Aš to nežinau. Nes manęs į kompaniją nepriėmė.

Bet dabar per pertraukas tarp dviejų maršų, eidamas prie Bronės, Petras savo triūbą pririša prie suolo. Ir kitiems draugams pataria taip daryti.

Tik kai dirigentas praneša, rankos pamojimu:

— Tuoj pradėti, — Petras atsiriša triūbą.

Ir tuo kart triūbija. *Lilė Janušytė.*

F I L O S O F I J A.

— Ar tu, Raulai, manai, kad toks arklys kam tikęs? A nė bleso. Tokiam žalčiui jokios tvoros neužtversai, o ūkininkas iš pirmos dienos išvartytų po velnių, nes dar javus išmūdžiotų...

Benerumša.

Kariuomenės leidiniai.

Kovotojo mokymas. Plk. lt. n. P. Tarasienka. 1929 m. 224 psl. Kaina: kariams — 5 lt., knygynams — 8,75 lt. Vyr. Št. Sp. ir Švt. skyriaus leidinys.

Knyga grynai metodiško pobūdžio. Čia gvildenamas mūsų kareivių mokymas naujais moksliais pagrindais. Veikalas skiriamas Lietuvos kareivio kovotojo mokymui. Jis tinka visų ginklų rūšių kareiviams mokytis.

Taisyklės motorų „Fiat“ A—20 ir A—22 vartojimui. Versta iš italų kalbos. 1929 m. Teksto 77 psl. + 7 psl. schemų.

Kaina: kariams — 4, knygynams — 5 lt. (su apdaru). Vyr. Št. Sp. ir Švt. skyriaus leidinys.

Knygutė labai gražiai ir švariai išleista: geriausios rūšies popierius, daugybė motorų schemų ir paveikslų; didesnė dalis schemų dviejų spalvų. Visi paveikslai ir schemas labai ryškios ir aiškios. Turinį sudaro platus ir smulkus motorų aprašymas, jų naudojimo apibūdinimas, aptarnavimo nurodymai ir veikimo kliūtys. Knygutė tinka ne tik kariams, bet ir civiliams.

Instrukcija dujokaukės vartojimo mokymui. 1929 m. 6 psl. Kaina — kariams 15 ct. Vyr. Št. Sp. ir Švt. skyriaus leidinys.

Šioje knygutėje sutraukti būtinausi pamokymai ir taisyklės, kaip reikia naudotis dujokauke. Knygutė pravartu įsigyti ne tik viršininkams, bet ir kareiviams.

Šaudymo lentelės 77 m. 16 metų lanko patrankai. Su dviem priedeliais. Kaunas, 1929 m. 46 psl. Kaina: kariams — 1,60 lt. Vyr. Št. Sp. ir Švt. skyriaus leidinys.

Ši knygutė, kaip pats jos vardas rodo, yra skiriama daugiau specialistams, būtent artileristams ir dar, žinoma, tiems, kurie šaudo arba turės šaudyti su tam tikra patranka.

P. Dulakis.

Kareivių ir jų šeimų pensijos ir pašalpos Majoras J. Katinas. Praktiški nurodymai kareivių ir jų šeimoms pensijų ir pašalpų reikalui. Kaunas, Vyr. štabo spaudos ir švietimo skyrius, 1929. 50 pusl. Kaina: kariams — 80 ct., knygynams — 1,25 lt.

Šis vadovėlis buvo senai laukiamas. Pensijos įstatymas, jo pakeitimai ir papildymai išmėtyti įvairiuose „Vyriausybės žinių“ Nr. Nr., be advokato jų nesurasi. O čia mažoje knygoje visi tie įstatymai paaiškinti labai suprantamai kalba ir kiekvienas raštingas žmogus gali pats perskaityti įstatymus ir pasirūpinti pensija.

Senas 1922 m. pensijų įstatymas duodavo nusta- darbingumo kareiviui nuo 5 iki 48 lt. mėnesiui pensijos, o jo šeimai nuo 80 centų iki 16 lit. 80 centų. Tai buvo menkas atlyginimas nukentėjusiems kare žmonėms. Naujas 1925 m. įstatymas žymiai padidino kareivių pensijas ir dabar karo invalidas kareivis gauna nuo 55 iki 303 lt. pensijos, o liktinis net iki 393 lt. mėnesiui. Šeimai skiriama taip pat daug daugiau palyginus su senu įstatymu.

Knygelėje taip pat aprašytos visos skiriamos liktiniams viršiloms ir puskarininkiams pašalpos.

Būtų gerai matyti šią knygutę visose valsčių valdybose ir policijos nuovadose. Tuomet atsargos kareiviams, turintiems teisę gauti pensiją, nebūs reikalo gaišinti laiko Kaune. O kareivių bibliotekoms ši knyga būtina.

Majoras A. Ružancovas.

7 Pėst. Žemaičių Kunigaikščio Butegidžio Pulkas. Istorijos bruožai ir vaizdų rinkinys, išleistas pulko gyvavimo I dešimtmečiui paminėti. Redag. leit. Jatulis. Išleido 7 p. Ž. K. B. pulkas. 1929 m. Klaipėdoje. 40 pusl. 13×21. Kaina nepažymėta.

7 pėst. Ž. K. Butegidžio pulkas šiemet (rugpiūčio mėn. 15 d.) minėjo savo gyvavimo 10 metų sukaktuves. Ta proga išleido albumėlį, kuriame yra 33 paveikslai, trumpa pulko istorija ir pulko vėliavos aprašymas.

Albumėlį puošia gražus dailininko Buračo pieštas viršelis. Paveikslai ir tekstas spausdinti rusva spalva, o rėmeliai — žalia. Popieris kreidinis. Spaudos darbas atliktas labai švariai ir gražiai (spaudė Klaipėdos akc. „Ryto“ b-vės spaustuvė).

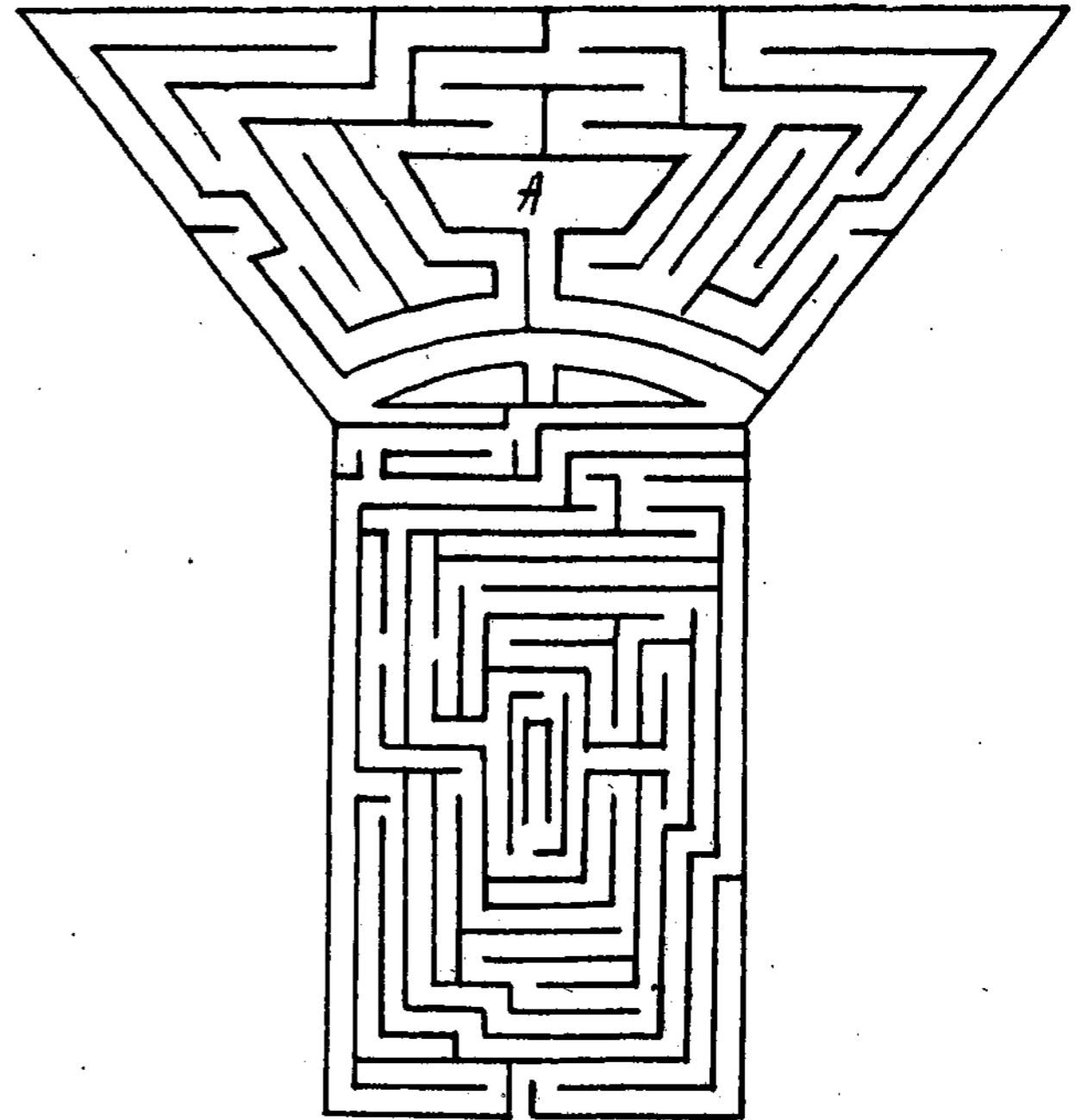
Leidėjų žody pasakyta, kad šis leidinėlis skiriamas pulko kariams ir tikimasi, jog jis bus naudingas, kaip aktyvioje tarnyboje, taip ir atsargoje esantiems butegeidėnams: vieniems kaip pergyvento bei dabartinio laiko vaizdas, kitiems — praėjusio karo tarnybos atminimas, o naujai į pulką atvykstantiems — pirmasis padėjėjas susipažinti su naująja dalimi. Iš tikrųjų šis dailus albumėlis yra geriausias pulko 10 metų sukaktuvėms paminėti paminklas ir gražiausia butegeidėnams dovana. Kiekvienas butegeidėnas, paėmęs į rankas šį leidinėlių, labai apsidžiaugs ir liks dėkingas gerb. pulko vadui Geniui ir švietimo vadovo padėjėjui leit. Jatuliui, kurių rūpesčiu ir pastangomis jis atsirado. Ak nesigailės ir kitos dalies karys jį pirks.

Be abejo, kitos dalys, sekdamas butegeidėnų pavyzdį, irgi išleis panašius albumėlius. O jie bus labai naudingi; ypač pasitraukusiems iš dalies eilių kariams bus brangus atminimas.

S. Str.

Galvosūkis 25 Nr.

(vertinamas 3 taškais)

Raskite šiame labirinte kelią į A aikštelę. Ant skaidraus (vaškuoto) popieriaus nubrėžkite, arba tiesiog iškirpkite šį brėžinį, ir pieštuku parodikite kelią į „A“ aikštę.

Galvosūkių 23 Nr. sprendimas.

Kadangi jojas senukas turėjo savo arkli, tad aišku, nujojęs dalyti, nusivedė ir savo arkli ir sumaišė su esamais brolių 11 arkl., tuomet viso buvo 12 klių, vienam davė 1/6 dalį, t. y. 6 arklius, antram 1/4, t. y. 3 ir trečiajam 1/6, t. y. 2 arkli., viso 11 arklių. Padalinęs nujojo.

Baigęs humanitarinį fakultetą

Prancūzijoje

duodu **prancūzų** kalbos pamokas.

Sužinoti Levino popierio kraut. Laisvės Alėja 25.

Kaina visiems.: metams 8 lt., pusmečiui 4 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Atskiras nr. — 30 ct. Skelbimai: petito eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius kpt. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ b-vės spaustuvė, Kaune.